

HIND 25 SENTI

NOORUSMAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI

KOLMAS AASTAKÄIK

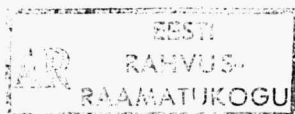
NR. 1

JAANUAR

1928

S I S U:

Vangipuuri kaliif — Idamaa muinasjutt. Eesti keele M. Nurmik. — A. H. Tammsaare. — K. A. Tavastjerna — Jõulud Kuusamos. Eesti keele — rm —. — Karl von Linné. — Kolm auhinnastatud kunstnikku. — M. Kyber — Lumisel väljal. — Roda-Roda — Kitsipung. — „Vikerkaaresild“ — J. Käis — Pesakaste sulistele laulikutele. — Jaapani nõõrimäng. — Raadio. — Spordi ringvaade. — Loodusesõbra nurk. — Mitmesugust. — Ülesanne. — Auhindu noorusmaalasile. Võidulend! — Male. Kabe.

NOORUSMAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI

KOLMAS AASTAKÄIK

Nr. 1

JAANUAR

1928

Toimetuse juhatajad: J. Käis, M. Laarman, E. Martinson. :: Vastutav toimetaja: E. Martinson. :: Väljaandja: Eesti Õpetajate Liit. :: Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Rataskaevu 22. Tel. 14-63. Toimetuse kohtumised esmaspäeval k. 12-1.

Nikolai Triik: Juhan Liiv

Idamaa jutu järele M. Nurmik.

Esimene päätükk.

Trepi ees kiirgavad silmad.

Elas muiste kaliif, kes täielikult oli andund mõtiskelule ja palvetusele. Olgugi, et ta loss oli imekaunis ja kõigist teistest ilusam, ja et ta aarded olid suuremad kui seitsme kuninga rikkused, ei huvitand siiski teda need, sest ta ütles, et need on vaid põrm võrreldes Allahi au ja vägevusega.

Riigiasjad uskus ta oma ministrile, visiirile, kes oli aus ja õiglane mees ja armastas kaliifi, nagu armastab isa oma poega. Visiir, kes oli juba õige vana ja auväärne, tuli igapäev kaliifi juure, et esitada talle sellased asjad, mis vajasid kaliifi enda otsustamist. Harva kaliif nägi kedagi muud inimest pääle oma visiiri, ja ainult suuril pidupäevil näitus ta õukonnale ja rahvale.

Tal oli viisiks tõusta nii vara hommikul, et kedagi veel polnud lossis liikvel. Siis astus ta lossi lamedale katusele ja põlvitus sääli hommikpalvetuseks; sest ta ütles: „Õnnelik see mees, kes võib palvetada oma hommikpalvetuse kõrguste kõrgusest.“ Nišapuriisidisse mantlisse mähituna ja püha turban pääs, astus ta pärast seda lossitrepist alla, kus nii vara hommikul veel kellelgi polnud luba liikuda, ning jalutas pikkamisi läbi oma puiestiku ilusa lopsaka lehttänavava elevantilutrepile. See igikaunis trepp, millele vaid tema

üksi tohtis astuda, oli ehitatud kõige valgemast elevantilust, ja selle astmed ulatusid alla hõbedaselt säravale rannaliivale, mis piiras helkjassinist merd. Siin väikeses, kaunis merekäärus, mida ümbritsesid õitsvate kasvudega kaetud kõrged kaljud, oli tal viisiks saand supelda. Värskendatud karastavast mereveest, tuli ta lossi tagasi ja võttis hommikueineks talle valmistatud oad ja kohvi. Siis vaibus ta jälle mõtlema Jumala imeliku suuruse ja vägevuse üle. —

Ühel päeval saabus lossi imeilus printsess. Vana visiir võttis ta vastu ja näitas talle kõik lossi toredused, ja printsess ei jõudnud küllalt imestada kaliifi rikkust ning vägevust.

Kui nad juba küllalt olid lõbusasti aega viitnud, lausus printsess visiirile: „Hiilgavalt oled mind vastu võtnud ja oma südames on mul armsad mõtted su hädusest, — ent siiski pole ma õnnelik.“

Siis seletas ta, kuidas ta isa kuningriigis oli kuulnud kõneldavat imelikust kaliifist, kes elas kui pühimus¹⁾ ega hoolind vähematki maisest hiilgusest, ja et ta oli läind pikale teekonnale vaid selleks, et näha püha kaliifi ning vestelda temaga elu ja elumõtte üle. „Seepärast siis,“ lõpetas printsess oma kõne, „ma palun sind, mine oma härra

¹⁾ püha mees.

ja valitseja juure, palu teda tulla siia minu juure viivukeseks juttu vestma.“

Ja visiir läks kaliifi juure ning kõneles talle kõik need asjad; ja kaliif võttis printsessi vastu oma kojasa.

Ja printsess istus kaliifi kõrvale, ja kaliif kõneles talle oma elust ja mõteteist; ta sõnade nõiavõim täitis printsessi kummalise igatsusega, nii et temagi tahtis tundma õppida hinge, mis on imelik ja igavene.

Lossist minema sõites ütles printsess: „Olen leidnud mehe, kes tunneb Allahi südame, nagu tunneb laps oma isa südame.“ Omale maale jõudnud, sai ta kurvaks ja hakkas kaliifi järele igatsema, nii et kuningas, ta isa, läkitas saadiku salaja visiiri juure ütlema: „Esita oma härrale ja valitsejale, et ta võtaks mu tütre endale abikaasaks.“ Ja visiir palus kaliifi härdalt mitu päeva, kuid kaliif kostis igakord: „Mitte veel.“ Kui kuningas sai kuulda, et kaliif oli ütelnud: „mitte veel,“ siis läks ta tütre juure ja lohutas teda. „Mitte veel ei tähenda, mitte kunagi.“ Ja printsess sai lootust neist sõnadest; kuid endamisi kordas ta tihti: „Mitte veel — kuid millal siis?“ Sest maailmas ei olnud kedagi inimest, kes nii oleks võind liigutada ta südant, täites selle igatsusega igavese elu järele, kui püha kaliif. Ja iga hommiku vara, ta sõnu mäletades, tõusis ta oma lossi katusele hommikpalvetust pidama kõrguste kõrgusest. —

Juhtus ühel hommikul, kui kaliif oli pidand lossi katusele oma hommikpalvetuse ja astund aeda nišapur-siidises mantlis ja püha turban pääs ning parajasti oli laskumas mööda elevantiluuastmeid mereranda suplema — siis, olles parajasti kesk trepiastmeid, kuulis ta äkki üsna selgesti tasast, tumedat urinat paksust põõsastikust, mille läbi elevantiluuastmed langesid kui hõbedane kosk kaljult, ja see ootamatu hää sundis ta silmapilk, hirm südames, kuulatades seisatama.

„Kes säääl on?“ küsis ta kaikuval häälel.

Ei mingit vastust.

Siis arvas ta endamisi: „See ehk oli

„Kes on säääl“, küsis ta kaikuval häälel...

vaid meelegujutus, sest keegi ei julgeks häirida¹⁾ mu aia pühadust.“ Ja ta astus alla rannale.

Pannes oma riided ja püha turbani rannaliivale, astus ta vette ja kahlas²⁾ sügavale sinise mere kargleva lahekäärü südames, ülistades Allahi mere ilu pärast. Ta läks nii kaugele, et leigelt soojad lained ta rinda uhtusid; siis heitis ulgumere lainetele ja tasakesi ujudes liugles lahe suule.

Tagasi ranna poole ujudes, oli ta süda täis ülistust ja tänumeelt Allahi vastu. Kuid pea muutus tänumeel hirmuks ja ülistus koleduseks, sest lähenedes paigale, kus lained lahkesti loksudes rannale veersid, nägi ta suure tiigri seisvat elevantiluu-trepi astmete juures teda silmitsedes.

Siis turgatas talle äkki meele puies-tikus kuulnud tume urin, ja ta vabises, mõteldes, kui lähedal ta oli olnud kohutavale surmale.

¹⁾ segada. ²⁾ kahlama — läbi astuma (lumest, kõrkjast, veest...).

Ta seisis rinnuni vees, kaaludes, mis teha.

Tiiger astus mõne sammu lähemale, pää maas, nagu suur kass, ja peatus rannal teda varitsema.

„Kui hüüan, ei kuule mind keegi,“ mõtles kaliif, „ja enne kui visiir õhtu-poolikul minu kotta läheb, ei tea keegi mind taga otsida.“

Tiiger ringutas end, painutas liikmeid, õiendades nõtket keha, ja avas oma punased lõuad, kust valge vaht tilkus liivale. Siis hakkas ta vihaseilt üksisilmi vahtima kaliifi, pilgutas silmi ja vihtus ägedasti oma võimsa hännaga.

Kaliif lõi silmad kaljudele — võimatu oli sinna üles ronida. Ta ujus jälle merele. Ei olnud ühtki laeva silmaulatuses. Põlnud siis muud nõu kui oodata.

„Allah!“ hüüatas ta. „Sina oled mulle õpetand, et olen vaid maa põrm, kuigi inimesed mind kutsuvad oma valitsejaks ja kardavad mu vähimatki otsakortsutust. Kiidetud olgu su nimi igavesti!“

Tuli õhtu — ja möödus, ainult kuu liikus aeglaselt oma rada lääne poole.

Hetkel, mil visiir harilikult ta kotta astus, nägi kaliif tiigri äkki ümber pöörduvat ning jooksvat kärmesti kaldaliivalt mööda treppe üles, seejuures tasa ja tumedasti urisedes, millise jubeda¹⁾ hääle kaliif hommikulgi oli kuulnud. Ja ta meele tärkas kohutav mõte: mis siis, kui truu visiir ei saadaks kedagi teenritest pühale trepile teda otsima, vaid läheks ise oma isandat otsima ja leiaks vissionsi haleda otsa.

Hirmust vallatud, kahlas ta nii lähedale kalda ääre, et vesi veel ainult põlvini ulatus. Siis hüüdis ta valju häälega niihästi hoiatuseks kui ka hirmust. Siis seisis ta tasa kuulatades.

Kui kaliif oli siin pilgukese silmitsehes seisnud, lainete uhtudes ta jalgu, võpatas ta äkki, märgates, et ta mantel ja turban olid rannalt kadund. Ta vaatas ringi igasse külge, arvates, et ehk vahest tiiger oli nad puruks re-

„tiiger peatus teda varitsema“..

bind, kuid kuski ei paistnud jälgegi räbalaist — need olid sootuks kadund.

Sest hämmastavast leidusest kohkund, tõstis ta veel kord hääle; kuid sääl ilmus tiiger äkki läbi puiestikku piiravate põõsaste ja tuli kärmesti mööda rannaliivikut tema poole. Silmapilk pöördus kaliif ja kahlas ruttu sügavasse vette, imestades, mis kummalise õnnetuse ohvriks ta oli langend kesk vägevust ja võimu. Tagasi vaadates nägi ta tiigri lamavat üsna vesirajal, selg tema poole pöörduv, lebades liikumatuna kui raidkuju.

Hakkas hämarduma. Kuuldus vaid vee tasast loksumist.

Siis kaliif, olles kindel, et ta kadumist on lossis ometi viimaks märgatud, tõstis hääle, hüüdes valjusti öö hämarusest järsult kerkivate kalda kaljude poole, mille taga peitus loss kaugel puiestiku südames.

Kuigi kaliifi kaikuvad hüüded oleksid kandund kaljuservani, ei olnud vissionsi kellelgi julgust astuda tema pü-

¹⁾ õudne, kole.

hasse aida, sest mingit vastust polnud kuulda — kõik oli vaikne.

Kaliif vahtis ööpimedusest hämarduvat rannajoont ja märkas kaks rohelist, kohutavat tähte turma¹⁾ ennustavalt ta poole loitvat. Need olid metsalise pimeduses hõõguvad silmad.

Teine päätükk.

Ö ö m e r e s.

Viimaks kulus öö; hommik lähenes.

Kannatades nii kehaliselt kui hingeliselt, palvetas kaliif oma vaevades Allahi poole: „Inimesed on mind unustand, ei keegi tule mulle abiks; kuule Sina mind, igavene vaim, ja päästa mind surmast.“ Ent mingit vastust ei kuulnud, sest Allah vastab, millal ta hääks arvab. Ja kaliif pidas oma hommikpalvetuse — ja ootas.

Aeglaselt kulus päev. Öhtupoolikul lonkis tiiger põsastikku, kuid ööseks tuli tagasi vesirajale lebama, nagu eelmiselgi päeval.

Siis, süda täis tuska ja ebalootust, kuulis kaliif häält, mis tegi talle suurimat valu. Läbi öise vaikuse kõlas nõrgasti kõrgete kaljude taga asuvast lossist muusika, rõõmu ja pidutsemise segast kõminat.

„Keegi vaenlane, kellest ma midagi pole teadnud,“ hüüdis kaliif, „on teind mulle selle! Inimesed on mind unustand; Allah on mind hüljand²⁾! Olen viletsaim ja õnnetuim kõigist inimestest! Keegi ei aita mind!“

Ja kogu öö kiirgasid julma tiigri silmad kui tähed kaljude süngest hämarusest.

Hommiku koites tõstis kaliif silmad taeva poole ja pidas oma hommikpalvetuse. Siis hõõrus ta liikmeid ja ujus edestagasi, et sooja saada. Valusal meelel kujutles ta läheneva päeva helgetavat kuumust. Endamisi imestas ta kolme asjaolu, mis teda nii kurvastavalt hämmastasid ta õnnetuses.

Esimeseks pani teda imestama tiigri viibimine ta pühas puiestikus, ja ta mõtles: „Vaid Allah on võind saata selle metslooma mu puiestikku.“

Siis näis talle võõrastav ja imelik ta mantli ja turbani kadumine, ja ta mõtles: „Allah ükski on võind need võtta.“

Ja kolmandaks imestas ta, et keegi ei tulnud teda otsima. Mälestades öösi kuulnud pidukõminat ja muusikat, arvatas ta endamisi: „Ainult Allah on võind lasta sündida sellase rõõmu mu lossis ja rahvas.“

Siis hakkas ta oma elu üle mõtteid mõlgutama, et leida mingit põhjust Allahi vihale. Ja kui päev oli kulund, õhtu jälle saabund ja tiiger taas äkki trepist üles lonkind, siis, hüüdis kaliif:

„Olen halvasti teind, elades täitsa lahus maailmast, ja Allah on seepärast mu pääle vihastund. See polnud hää, et olen eland alati üksinduses ja huvitand end lembade mõtetega Allahi suurusest ja vägevusest. See on mu karistus. Tahan ütelda Allahile: „Päästa mind, Jumal, mu hädast ja luba mind tagasi tulla mu lossi, et elada säääl rahva nähtavas ja pidada õigust ja sääädust mu kuningriigis.“ Ja kaliif painutas pää ning peitis palged käte vahele, mis olid märjad soolasest mereveest, ja palvetas oma palve Allahile.

Nii kulus teine öö, ja pidumuusikat kõlas lossist. Hommik hakkas koitma, ja tiiger lebas oma paigal kaldaliival.

Oli veel üsna varane aeg, kui kaliif nägi tiigri äkki vee äärest üles hüüavat ja treppi poole kiirustavat. Kaliif tõstis silmad, vallatud hirmust ja lootusest, ning nägi oma kirjeldamata rõõmuks ühe mehe astuvat esile puiestiku haljaste põõsaste varjust. Siis hüüdis ta:

„Ole ettevaatlik! Sinu läheduses on murdia metsaline! Põgene ja päästa oma hing!“

Kuid mees astus rahulikult trepist alla, ja pea seisid ta kaldaliivikul. Säääl jooksis tiigergi esile ja — roomas ta jalge ees.

Imestades seda kummalist lugu, märkas kaliif, et mehel oli ta oma nišapur-siidist mantel seljas ja et ta oma pähe pannud tema oma turbani, kaliifi püha turbani. Kõige lisaks märkas ta veel, et mees oli üsna ta nägu.

¹⁾ hukatust. ²⁾ maha jäitnud.

Ta hakas kangesti vabisema, sest ta arvas nägevat püha imet. Ta mõtles: „Allah ükski võib teha sellast asja! Tiiger roomab ta jalge ees, ja ta ei kardada teda sugugi. Ja vaata, ta silmitseb mind otsata rõõmsail pilkkudel!“ Siis hüüatas ta: „Kes sa iganes oled, Allahi prohvet või minu hinge silmile nähtav vaim, päästa mind, ma palun, sest surmast ja kergenda mulle mu karistust, et veel võiksin rahus palvetada Allahi poole ja valitseda õiguse järele oma riiki!“

Mees vastas rannalt: „Oota veel pisut kauemini.“ Selle ütelnud, käändus ta tümber ja kadus elevandilutreppe lehestiku varju; kuid kaliif vaibus vette, varjates meeletel oma palged.

Kolm päeva järgemööda tuli mees, ja kaliifi, keda päikese põletav kuumus oli kirjeldamatult väsitand ja kes janu ja nälja piinadest hirmsasti oli kurnatud, kaliifi valusaile ja liigutavaile hüüetele vastas ta igakord vaid: „Oota veel veidi.“

Neljandal päeval astus ta üsna vesirajale ja, silmitsedes kaliifi uuriva pilguga, lausus ta:

„Sina takushabemega ja metsiku näoga mees, kas tead, kes sa oled?“

Siis hüüdis kaliif, tõstis oma väsind käsivarsi:

„Nii tõesti kui Allah elab, olen viletsaim inimestest!“

„Kelleks sa end nimetad?“ küsis tundmatu.

„Olen patune, suurim patune, sest Allah on pimestand mu mõistuse.“

Siis tundmatu hüüdis pilkava häälega ja irooniliselt naeratades, nii et ta valged hambad kiiskasid:

„Sina vees norutav hull, astu kaldale ja heida maha mu jalge ette! Ons tõesti su meelest nii lõbus seista ööd jääkülmas vees ja pikad päevad päikese põletavas kuumuses? Kas sa ikka veel pole jõudnud end küllalt puhtaks pesta? Tule ära, ma käsin sind! Tule siia liivale hüppama; mina tahan naeru ja lõbustust!“

„Mis sa kõneled?“ hüüdis kaliif mardund häälel ja masendatud suurest hirmust.

„Sina vees norutav hull, astu kaldale!“...

„Kuule, su habe on just nagu takune põõsas,“ ütles tundmatu, „ja su keha on juba üsna kuivetund! Mis sunnib sind siis veel jatkama seda hullu tembutamist?“

Siis kaliif küsis: „Kes sa oled?“

„Kas mu päakate ei ilmuta mu au?“ sõnas tundmatu.

„Sul on minu turban!“

„Sinu! Tundmatu purskas valjusti naerma. „Mis sa ütlesid, pentsik olend? Et sina oleksid kaliif?“

„Mina, ei keegi muu!“

Siis tundmatu naeris nii, et otse väänles ülemääraste rõõmuhoogude käes.

„Oi Vesikaliif,“ hüüatas ta viimaks „tule ära, ma palun sind, tule lõbusta mind ja mu õukonda kaljulossis — meil on juba igav, sest muusika on vaikne ja tantsitarid on vaibund maha väsimusest. Sina oma metsiku välimuse ja pentsikute juttudega võid teha meile hääd tuju, kuni oõ on mööda jõudnud, sest sind nähes ei või keegi tõsiseks jääda.“

Neid sõnu kuuldes valdas kaliifi raugendav hirm, ja ta hakkas uima-

selt vaaruma. Tõstes käed silmile, õhkas ta:

„Allah kaitsku mu mõistust!“

Kui ta jälle pilgu tõstis, oli tundmatu juba läind ja tiiger ühes temaga.

Sel ööl ei hõõgund enam kaldaliivikult neid kohutavaid tähti, ja kui hommik koitis, ei olnud kaldal enam metsalist näha.

Siis kaliif pidas oma hommikpalvetuse ja kahlas pikkamisi ranna poole, mõteldes: „Parem on sattuda tiigri suhu, kui pikkamisi vees närbuda.“

Kui ta veest välja oli astunud ja liival seisis, mis seondas ta jalgu, hakkas ta suurest väsimusest tuikuma ja tundis vere oma ajusid põletavat. Äkki vääratas ta ja vaibus minestunult maha.

Nii lamas ta sääl kogu päeva meele-märkusetult. Öhtu oli juba pimenend — vaikne öö lähenes tuikavate tähtedega.

„Olen alles elus,“ mõtles ta püüdes jalule tõusta, kuid ta jõud rauges, ja ta vaibus taas liivale. Ta julgus oli sootuks kadund, ja ööpimeduses kartis ta tiigrit, sest ta meeles kummitasid¹⁾ eelmiste ööde rohelised kohutavad tähed. Ta vabises kogu kehast ja hingas raskesti lõõtsutades, sest ta arvas kõikjalt ümbritsevast pimedusest nägevat kaht julma, kohutavat silma tema poole sihtivat.

Möödus kaks tundi. Ei mingi hääl ega nägemus häirind²⁾ kaliifi valusat valvamist. Kui siis päev puhkes idas

¹⁾ kummitama — kollitama. ²⁾ häirima — segama.

koitma, püüdis ta end julgustada: „Minu lähen lossi; Allah juhtigu mu samme!“ Meele tuletades tundmatu mehe pilkamist, kartis ta lossis näha saada midagi kohutavat.

Ta oli nii närbund ja nii raskesti väsind, et elevandilutrepile jõudmiseks pidi neljaköpuli roomama, nagu suremisel olev metsloom, kes lohistab end varjulise põõsa alla surema.

Valusasti õhates ja suure vaevaga suutis ta trepist üles roomata, raskesti lõõtsutades ja Allahi appi hüüdes. Trepist üles jõudnud, tuli talle meele, et oli unustand oma hommikpalvetuse. Siis palvetas ta ja hakkas end aeglaselt ja suure vaevaga läbi aia lohistama. Viimaks nägi ta läbi halja tiheda lehestiku oma valgete müüride ja tornidega lossi kaunina säravat hommikupäikese salapärasest valguses. Ta sai sellest nii liigutatud, et langes suurest rõõmust vallatuna maha ja puhkes pisaraisse.

Kui kaua ta siin oli lamand, seda ta ei teadnud. Kui talle tarm jälle tagasi tuli, valitses lossis juba elu ja liikumine, sest ta kuulis inimhääli ja rõõmsat naeru üsna lähedalt. Siis hakkas ta jälle end edesi lohistama, kuni jõudis hääleulatuseni, peitus põõsaste vahele ja hüüdis: „Hoi! Keegi toogu mulle siia mantel, sest olen üsna alasti!“

Hääled vaikisid, ja ta kuulis jooksumamme teispoolt suurt kivimüüri, mis lahutas ta püha aia lossi suurest puiesitikust.

„Seis!“ kamandas ta. „Ärgu keegi läheneagu!“

(Järgneb.)

Anton Hansen-Tammsaare viieskümmnes sünnipäev.

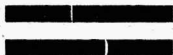
Kes meist ei tunneks Tammsaare teoseid! Vähesed aga teavad midagi kirjanikust endast, kes vaiksena töömehena saadab maailma ühe teose teise järel.

Viiskümmend aastat on möödunud sest ajast, kus Anton Hansen-Tammsaare sündis Järvamaal 30. jaanuaril 1878. aastal. Ta õppis Treffneri gümnaasiumis ja Tartu ülikoolis, oli tegev mitmete ajalehtede toimetuses ja praegu elab kirjanikuna Tallinnas.

Tammsaare esimesed teosed käsitavad külaelu („Rahaauk“, „Uurimisel“, „Vanad ja noored“); neilt aineilt ta siirdus linna- ja üliõpilaselu juure („Pikad sammud“, „Noored hinged“, „Üle piiri“, „Kärbes“), et tulla uuesti tagasi talupojaromaani juure („Tõde ja õigus“). Pääle selle Tammsaare on kirjutanud draama „Juudit“ ja avaldand artikleid ja vaatlusi erikogudes („Keelest ja stiilist“, „Sõjamõtted“, „Sic transit“). Tammsaare on tõlkind ka eesti keele rea muude rahvaste autorite töid.

Tammsaare suurejooneline ja eepiline teos „Tõde ja õigus“ on saand üldise tunnustuse ja armastuse osaliseks. Ses romaanis autor annab põhjaliku läbilõike eesti külaelust läind sajandis. Suure armastuse ja hoolega ta siin jutustab tolle vaikse kangelase — talumehe — võitlust eluga. See romaan on terve tüüpide ja kujude gallerii, selgeina ja paljukõnelevaina kogudena kergivad esile Vargamäe mehed kogu ümbrusega, milles nad elavad. Terve inimpõlve tööd ja toimingud, vaevad ja mured, peod ja rõõmud, sünnid ja surmad on koetud siin heledatena kirjadena vaipa, mille nimi on eesti elu.

Soovime eesti kirjanduse töökale suurmeistrile veel palju pikki aastaid tulevate suurteoste loomiseks!

Jõulud Kuusamos.

Karl A. Tavastjerna järele soome keelest —rm—

I.

Metsäntausta Antti pikutab oma uudistaflu ahjul, ja lapsed hullavad põrandal. Neil on käsil isesugune mäng. Nad mängivad „söömist“. Leivanatukeste aset täidavad puutükikesed ja jooma aset tühi toop.

Maja ei ole kõige vaesem. Seinad on küll nõrgised, kuid ei paista olevat määrind, sest nõgi läigib kui must õlivärv. Majariistadki on kaunis puhtad, ja isegi lapsed pole üleliia närused. Laudast kuuldu koguni lehma ammumist. Kümme penikoormat selle elukoha ümber levivad Kuusamo, selle puukoore-leiva töötatud maa, määratumad põlislaaned, mille varjus leidub mõnigi säärane maja, kus lehmad, lambad ja kanad asuvad alles inimestega ühes toas. Hobusest unistavad mõned kui suurest õnnest, kuid paljudel puudub ta alles, on nagu mingi unelm, mis teostub alles järgmises sugupõlves, mingi saja aasta pärast.

Muidu oleks siin hurtsikus kõik väga hää, kui oleks ainult — leiba. Seepärast mängivad lapsed „söömist“ puutükikestega, ja seepärast ei ole isal himu ärkvel olla. Kuid äkki lakkavad lapsed mängimast ning jäävad kuulutama. Lumi rudiseb ukse taga, keegi haarab ukse lingi, ja paks külmauru pilv pahvatab tuppa. Sellega ühes astub sisse härmatand kaltsudesse riietatud naine ja paiskab ukse enda järele kinni. Lapsed parvlevad ta ümber, kõige pisemgi õienud kätkest välja ja kukub põrandale. Harjunud liikel tõmbab naine kisendava lapse oma härmatanud sülele, kussutab teda veidi ja astub siis ahju ääre.

„Antti hoi!“ lausub ta kareda häälega. „Ei nüüd aita muud kui tõuse aga üles ja pane kirikuküla poole vehkima.“

„Häh?“ vastatakse ahju päält. „Ega ometi tuli lahti ole! Kuhu siis ometi niisuguse kiiliga peab minema? Nüüd, vastu ööd...“

„Kiiliga? Või tal peaks tuli ka veel lahti olema! Aga see, kui nälg sisekonda kõrvetab! Mul on häid uudisi Pusulast. Kõik on läind säält kirikukülla,

kus valitsus jagab jõuluks jahu. Ei aita sinulgi siin muud, kui pane aga minema, et saaks vähemalt puhta leiva jõuluks majja. Juba neljat päeva elame ainult piima varal, lapsed nutavad leiba, ja sedaviisi tuleb siin surm meile kõigile kätte. Sa oled oodand parvehärradelt abi. Aga või tulevad nüüd nemad sulle toitu tooma? Ei tule tänavu talvel palgiraiumist ega midagi. Mis oleks meist saand, kui mina poleks käind naabritelt leiba laenuks nurumas. Aga nüüd ei anna nemadki enam ja on pidand isegi minema kirikuküllast tooma. Ma ei saand Uuetalutki muud, kui selle kuiuand kanika nuka.“

Ta paneb lauale tükikese musta puukoore-leiba, millist maiusrooga lapsed vesise suuga tulevad vaatama.

Siis Antti kobib ahjult alla, ringutab, tahab nagu midagi ütelda, aga ei ütle, ja läheb välja, selg küürus. Tuba pahvatab külmauru täis, sest et Antti ei rutta ukse sulgemisega.

„Tahad sa meid siin veel ära külmetada?“ lausub Anna vihaselt, aga kui üks sel silmapilgul kinni läheb, hakkab ta oma näljastele sööki korraldama. Kui lapsed piimas leotatud puukoore-leiba mugivad, tuleb Antti suuskadega tuppa tagasi. Oleks himu temalgi maitsta, vesi valgub suhu, kuid ilma midagi lausumata hakkab ta suuski säädma. Anna lööb pilgu sõnalausumatult mehe pääle, ja ta meel heldub.

„Ehk aga saaksid Pusulast hobusega?“

„Ei mina hooli nende hobusest.“

„Kiriku juure on kuus penikoormat, ja sa pole õieti nädala pikul söönd.“

„Niipalju jõudu mul ikka on, kui mõne penikoorma sõitmiseks hääde suuskadega vaja läheb.“

„Aga kui säält on vaja mägedest üles sõita ja sul tulles veel jahukott koju kanda — —“

Ei kuuldu vastust ega mühatustki. Anna on oma meelest küllalt meest hoiatand, paneb lapse ära ja hakkab ketrama. Vokk vuriseb, peerud pragisevad lõpuni ja uued torgatakse pilakusse. An-

na süüdistab ennast, et on mehega liig ägedasti kõnelnud; ega see siiski tema süü ka ole, see puudus. Ta katsub leida mõnd sobivat sõna, kuid ei leia.

Viimaks on Antti saand oma suusad korda, viib nad välja, tuleb tagasi ja palub naiselt parimat ja suurimat jahukotti. Siis kobib jälle ahjule ja heidab magama.

„Millal lähed?“

„Või see sinu mure, kui jahud õigel ajal sulle koju tuuakse.“

Teisel hommikul vara, enne veel kui koidutähtki oleks tõusnud taevarannale, liugleb Antti nagu vari mööda metsateed, mis viib alla Tõrvaaugule ja säält naaberkülla. Ta on üles tõusnud ja ilma kallegi kuulmata minekut teind. Kõht kisendas nii, et ta kartis juba pererahvagi ärkavat. Aga siis tõmbas ta lühikese lambanahkse kasuka ülle, sidus vöö pingule, toppis laekast uut tubakat teemoonaks kotti, süütas piibu ja läks.

II.

Kui talvine hämarus sama päeva õhtu tultes hakkab tihenema, liugleb küürus, härmatand suusamees Kuusamo kirikukülla. Kuus penikoormat kaheteistkümne tunniga läbi metsade, üle mägede on Antti suusatanud ilma puhkamata, ja nüüd on ta päral. Ei ole siin sportiharrastavaid härrasmehi ta saavutust kirja panemas, ja ta peatub peaaegu häbenedes maakaupmehe poe ees, kus on ootamas mehi ja hobuseid.

„Kas siinsamas jagataksegi neid keisri jahusid?“

„Jagatakse küll, kuigi nad just keisri omad ei ole.“

Ükskõik. — Antti topib end poeuksest sisse, mis murdu inimesi täis, ootab kaua, enne kui pääseb leti juure, aga kui viimaks tema kord tuleb, ulatab ta oma koti kaupmehele, kelle kõrval seisab peen härrasnaine. Algab ülekuulamine:

„Mis nimi?“ — „Antti Metsäntausta.“ — „Kust pärit?“ — „Metsäntausta uudistalust Pusula külast.“ — „Kas jahu tahad?“ — „Jahu tahaksin küll, kui neid, nagu kuulsin, muidu pidavat antama.“

— „Kas sul on ka tõsine puudus?“ — „Kas ma ilma hädata oleksin kerjama süusatand kuue penikoorma taha?“ —

„Kas sul on siis nälg?“ — „Pole nädalapäevad enam leiba näind.“ — „Aga sul on uus kasukas, ja oled suutnud suusata kuus penikoormat.“ — „Jah... samane... ega siin ka muu asi aidand.“

Kaupmees uurib teda kahtlevalt, pöördub naise poole ja lausub: „See mees on liig ergas ja viisaka välimusega. Ei ole temal teie aitamist vaja, uskuge mind!“

Ja võõras naine lausub sõbralikult: „Vaadake, me peame jagama rahva vara neile, kes seda tõsiselt vajavad. Te võite hankida kirikuõpetajalt või köstrilt tõenduse, et tõesti abi vajate. Tulge siis homme tagasi... me peame olema õige-meelsed.“

Antti ajab selja sirgeks, heidab uhke pilgu jahusele kaupmehele ning jahukottidele, surub mütsi üle kõrvade ja läheb sõnalausumata minema.

III.

Järgmisel päeval, jõululapäeval, ilmub Antti varakult lähitalu sulasega uuesti poodi. See on ta leerivend, sellelt on ta saand õhtust süüa ning öömaja, ja nüüd on sama mees tulnud ta häda tõendamata. Antti saabki hõlpsasti oma koti jahu täis, aga kui ta ütleb, et võtab selle kaasa kuue penikoorma teekonnale, hakkab kaupmees seda kähku tühjen-dama.

„Ei, ei,“ ütleb Antti, „laske aga kott olla täis pääle, küll ma sellega õigeks saan!“

„Aga see kaalub neli leiskat ja see pole enam mehe koorem.“

„Jah, aga kui mul on naine ja neli last, kes on nälginud juba kaks nädalat, siis kulub see meile kõik marja eest ära.“

„Miks te siis eile ei ütelnud, et teil on naine ja neli last, kes nälgivad?“ küsis naine.

„Ei tahtnud kõigi kuuldes...“

Polnud parata, pidi naerma. Antti saab oma koti täis, kummardab tänuks Helsingi hädaabikomiteele ja sirutab naisele oma kareda käpa eriliseks tänu-täheks.

Siis jätab ta oma leerivenna jumalaga, astub suuskadele ja kaob teekäänu taha, seistes peaaegu sirgelt oma neljaleiskase koorma all.

Päev pole veel poolenigi kulunud, hää tuju mõjutusel annab ta suuskadele tublisti hoogu ja loudab juba kesköö paigu koju jõuda. Tee on tore, lumi paras kõva, ja küllap need eilsest sõidust kange- stunud jalad veel vetruvad, kui aga paras sõit sisse teha.

Ilm on veidi pehmem kui eile, päike särab lõunapoolse metsa veerult, ja hakkab nagu pisut palavgi. Ta heidab oma kasukajope seljast, seob selle koti pääle ning jätkab teekonda särgiväel. Meelelahutuseks ürgab ta esmalt parvepoiste laulu kepitõugete taktis, ja kui see on läbi, algab kirikulaulu. Kui päike on looja läind ja tähed sütivad, laskub tee metsast suure lageda järve pääle, ja siis Antti teab, et kolmandik teed on seljaga. Ta pole enam õieti rahul, sõit on ta meelest olnud liig pikaline, ja siiski hakkab juba keha raugenema nii, et tahaks hangele pikali heita ja uinuda. Et meelt tõsta, paneb ta täie vutiga alla jääle. Külma tuul löikab läbi luu ja üdi. Õhtu tulles on pakanegi kõvenend, higinen särgikaelus on kõvaks külmand ja hõõrub kukalt. Jahukott rõhub, nagu oleks ta kive täis, ja nõõrid soonivad õlgu.

Kaugel teispool järve vilgub tuli üksikust talust. Hetkeks hurmab teda mõte sooja minna liikmeid puhkama, kuid selle himu ta võidab kohe, laseb kandami seljast maha ja tõmbab jope ülle. Siis pühib ta jää puhtaks, raiub sinna kepi raudotsaga augu, võtab kotist pihuga jahu ja teeb endale jõuluõhtuks jahukõrti. Selle alla kugistand, upitab ta koti jälle selga, ja otsejoones läheb suusarada üle sünge seljandiku, tähed tui- kavad pakases, ja kuu esimene veerand tõuseb veidikeseks ajaks musta taeva- ranna takka, vajudes sinna aga kohe jälle tagasi.

IV.

Metsäntausta uudistalus ootab Anna meest juba videviku tulles. Enne õhtut kütab ta sauna, et võiks pakkuda Anttile hääd leili, kui see väsitavalt teekonnalt tagasi jõuab. Ja kui saun on kōetud, pannakse ka toa ahju tuli, et kõik oleks valmis, kui jõululeiva ained saabuvad. Siis vihtleb ta ise ja vihtleb ka lapsed

üle, lootes iga silmapilk kuulda Antti jalgade kobistamist toa eest. Jõuab õhtu, jõuab pime, kuid Anttit pole näha ega kuulda. On juba aeg magama minna, kuid lapsed, kes aimavad midagi erilist, ei taha minna hääga puhkama. Nad tahavad jõulusid näha, sest ema on lubanud näidata.

„Need tulevad alles isaga ühes,“ vastab ema.

„Millal see isa siis tuleb?“

Ema lohutab neid, kuid ei suuda lohutada iseennast. Ta väänab käsi vaikes kahetsuses ja süüdistab end selles, et Antti ehk metsa ära külmab. Kesköö paigu läheb ta välja, astub majast veidi eemale, et lapsi ei ärataks, ja hüüab haleda häälega metsa: „Antti, hoi! Tule ära!“ — „... hoi, tule ära!“ vastab kaja pilkavalt pedastikust.

Ta seisab siin niikaua kui külm hakkab, läheb siis tuppa ja purskab nutma. Ta sisetunne tilgub verd, kuid pisarad ei suuda lohutada. Ta on lämbumas õhkeisse ja palvetab pooltasa: „Kõigevägevam Issand, kes oled hää ja tark, miks lasid mind ajada oma mehe talvepakasesse — miks, miks? Parem oleks olnud, kui ta oleks jäänd koju ja me oleksime võinud ühes surra... Miks? Miks?!“

Vanim tütar ärkab, kuuldes ema hädaldamist. Kui laps näeb ta nutvat, hakkavad temalgi pisarad voolama. Ema haarab ta sülle, niisutab ta juukseid ja põske jämedate pisaratega, õõtsutab teda edestagasi ja kaebab lakkamata: „Nüüd pole meil muud oodata kui surm... Peaks see juba rutemini tulema!“

„Surm? Mis see on?“ küsib tütar.

Vastust andmata kannab ema tütre voodisse, painutab päa ja südame Kõigevägevama ette, palvetab kaua ja palavasti mehe eest, laste eest ja enda eest... kogu patuse maailma eest.

V.

Hästi terav kõrv võib hommikupoolt ööd kuulda tasast kahinat, mis pikka läheneb Metsäntausta uudistalule. Akki põrutab pakane rõõmupaugu toanurgal. Anna ärkab uneähmast, rõõmus aimendab talle südamesse, särgiväel jookseb

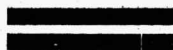

Karl von Linné.

Kümnendamal jaanuaril aastal 1778, nõnda siis saja viiekümne aasta eest, suri Hammarbys Rootsis suur loodusteadlane ja botaanik Karl von Linné.

Linné nimi on üldiselt tuntud n. n. Linné süsteemi kaudu. Praegu sellel küll veel on vaid ajalooline tähtsus. Linné katsus ses nimelt liigitada kogu taimeriigi klassideks taimede mitmesuguste tunnuste kaudu. Linné oli esimene, kes hakkas taimi märkima kahekordse nimetusega, liigi- ja üksiknimega.

Linné sündis 23. mail 1707. aastal Smalandis pastori pojana. Ta reisis palju, omas suure tähelepanu- ja mõtlemisvõime. Pääle botaanika tegutses ka mineraloogia ja arstiteadusega. Paljud Linné vaated praegusel ajal on vananend, suure looduseriigi tundjana ta aga väärrib igavese tähelepanu.

ta uksele ja näeb valge viirastuse piki hange lähenevat majale.

„Antti! — Viimaks ometi tuled!“

Kuid ei saa Antti sõnagi suust vastuseks, ta pomiseb segaseid sõnu enda ette, astub vaevaliselt suuskadelt maha ning jätab nad sinna seinä ääre. Anna talutab ta tuppa, sõnatult vaibub ta pingile ja päästab rinnust sügava kergendusohke. Peerg pihus, päästab Anna mehe ta koormast, silmitseb teda hoolikalt, kartes, et ta on külmetanud, kuid rahustub, nähes, et ta higistab. Viimne pingutus koju jõudes on temasse nii tugevasti mõjunud.

„Ja nüüd, Antti, otsekohe sauna! Sää! on veel leili järel, ja võib lisagi saada, kui vaja on.“

Antti laseb naise teha mis tahab. Anna viib ta sauna, heidab leili, haub vihad ega märkagi, et Anttil pole särki riiete all.

Kui Antti on pääsnud lavale, ruttab Anna tuppa tagasi ja paneb ahju küedema. Lapsed ärkavad ja saavad kuulda, et jõulud on kirikuküllast päralt jõudnud. Ta riietab nad puhtasti ja lubab neile nüüd süüa niipalju kui tahavad.

Oh seda rõõmu!

Alles tunni aja pärast läheb ta sauna Antti järele, kes on nii väsin, et vaevast suudab tuppa astuda, kuid taipab siiski suusad tõsta seinä najale püsti.

Toas on kõik muutund. Uhke lõke loidab koldes, valge lina on levitatud lauale, peerud põlevad pihtides — ja neli suurt toredat tohikut täis auravat putru seisavad keset lauda. Lapsed istuvad vanaduse järele laua ümber, ilma et keegi midagi julgeks puutada, ja Anna võtab kätkest kõige noorema sülle.

„No tule nüüd, Antti, sööki õnnistama.“

Kui söögipalve on loetud, lausub Antti sööma hakates esimesed sõnad pärast kojutulekut:

„Pooled jahud pidi matma liivaauku, siit penikoorma kaugusele, sest et ma kuidagi muidu poleks suutnud koju tulla. Küll ma nad säält üles leian.“

„Aga kas nad nüüd mitte liivased ei ole?“ küsib Anna.

„Ei ole — ma panin nad oma särgi sisse...“

Kui suurim nälj on möödas, tärkab Annale meele, et sel ajal minnakse mujal juba jõulukirikusse, ja ta toob lauuraamatu.

„Kas me ei laulaks niisugust laulu, mida pääst oskame,“ paneb Antti ette.

See laul, mida need näljased südamaalased pääst oskavad, on järgmine: „Ristirahvas, ristirahvas, rõõmusta!“

Lapsedki võivad laulda, mis oskavad, igauks omal häälel. Ega nad sellega pühalikku meeoleolu sega, kui vanemad lauuluviisi kinni peavad.

Nikolai Triik

Portree

Kolm auhinnastatud kunstnikku.

Ajalehist loeme sageli mitmesuguste preemiate ja auhindade määramist kirjanikele, kunstnikele, teadlasile. Kuulsad Nobeli preemiad on eriti suuresummalised ja nende osalisiks saavad väljavalitud kogu maailmast.

Eestiski katsuti ärkamisajal hakata kirjandust auhindama ja korraldati seks „võidupeod“. Algatus vaibus aga pea. Polnud ju tollaegsel Eestil oma auhinnastatavaile anda midagi selletaolist nagu see on võimalik suuril kultuurrahvail.

Nüüd on kultuurkapitaali sihtkapitaalid asund jagama kunstnikele ja kirjanikele auhindu nende töö eest.

Läind aastal jagati 200.000 marka kolmele vanemale kunstnikule: Ants Laipmanile, Amandus Adamsonile ja Paul Rauale. Nende kõikide tööd on tuttavad noorusmaalasile läind aasta Noorusmaast.

Tänavu premeeriti jälle kolm kunstnikku: Nikolai Triik, Kristjan Raud ja August Jansen.

Kristjan Raud on maaliija, Paul Raua kaksikvend. Ta on sündind Virumaal aastal 1865. Oma kunstilise hariduse sai ta Peeterburi, Müncheni ja Düsseldorfis akadeemias.

Kristjan Raud asus Tartu elama ja etendas siin eesti kunstile samasugust tähtsat osa nagu Ants Laipman Tallinnas. Kumbki hakkas oma ümber koondama noori kunstihuvilisi, jagama neile juhatusi ja õpetust, organiseerima, looma ja koondama eesti kunstielu. Kristjan Raud ise pole väga produktiivne kunstnik, ta teoste arv pole eriti suur. Ta on maalind päämiselt salapäraseid ja müstilisi aineid käsitavaid pilte, millede ained pärit rahvaluulest. Samuti tegutseb ta „Kalevipoja“ illustreerimise kallal. Ta rahvaluule-ainelisest kompositsioonest on tuntuim kolmejaoline pilt „Kalmuneid“, mis kujutab eesti samanimelisest rahvalaulust pärit olevat jubedat surnuaialugu.

Kristjan Raud on aga tegutsend veel teiselgi alal. Tema on see, kes suure vastumustusega õhutas eesti ainelise vanavara korjamist ja Tartu Eesti Rahva Muuseumi loomist. Siin võiks ta tööd peaaegu võrrelda Jakob Hurda omaga sõnalise vanavara alal. Sest Kristjan Raua pikaajalisest tööst on kasvand eesti rahvakunstile ja kultuurile väärtuslikud suurteosed — Eesti Rahva Muuseum Tartus ja Tallinna Eesti Muuseum peälinnas.

Teine auhinnatu — Nikolai Triik — on sündind aastal 1884. Ta omandas oma kunstilise hariduse Peeterburis ja Pariisis.

Triik ühines „Noor-Eesti“ kirjanikkude rühmaga ja juhtis siin võitlust uue

Kristjan Raud.

August Jansen.

kunsti võidulepääsuks. Triigil on eriti tähtis koht eesti kunsti ajaloos. Ta on loond suure hulga portreid, maastikke, graafilisi kompositsioone. Ta pildid on ehituselt suurejoonelised ja värvilt enamasti tumedatoonilised ja sünged. Käesolevas numbris toome kaks Triigi tööd. Teine neist on üldiselt tuntud portree meie raskemeelsest ja õnnetumast laulikust Juhan Liivast, kelle pilti vaadeldes usume, et just see mees võis olla nende kurbade laulude autor.

Nikolai Triik.

Portreede, maastikkude ja kompositsioonide meister on ka 1881. a. sündind August Jansen. Ta on pärit Pärnumaalt ja õppind Peeterburi akadeemias. Praegu töötab Tallinnas. Janseni töist oleme „Noorusmaas“ toond korduvalt näiteid. Juba algusest pääle on Jansen oma kunstilises loomingu osutand elavat huvi eesti elu vastu. Ta akadeemia lõputöö „Muhusaarel“ on reproduktsioonide kaudu üldiselt tuntud. Selle maalimiseks võttis autor ette teekonna Muhumaale ja kogus sääl hulga materjaali, millede põhjal lõi selle saare rannal istuvate ja merele vaatavate suurejoonelise inimesterühma. Jansen esineb viimasel ajal näitusil suurte kompositsioonidega. Viimasel Kujutavate Kunstnikkude Keskühingu näitusel talt oli suur pilt „Kalevipojad jahil“, mille ettevalmistav kavand ilmus ühe „Noorusmaa“ numbriga kaanel a. 1926.

Kristjan Raua töist leiate ses numbris „Rist“ nimelise pildi, mis kujutab Egiptusse põgeneva püha perekonna puhkust tule ääres, kus ülestõusvast ja õhus kitsa ribana hõljuvast suitsust moodustub rist tuleviku ennustusena ja tildse maise elu raskuse sümbolina. Enne on Raualt ilmund „Kalevipoeg“ läind aasta „Noorusmaas“ lhk. 304 ja „Linda“ lhk. 433. Janseni „Autoportree“ ilmus samuti läind a. lhk. 220, C. R. Jakobsoni portree lhk. 289, Tütre portree lhk. 294, „Peetri majakene“ lhk. 296 ja vaade aknast — „Apelsiinid“ lhk. 417.

Kristjan Raud

Rist

Lumisel väljal.

M. Kyber. Autori loaga tõlkind Joh. Käis.

Külm, valge lumevaip kattis aasu ja nurmi.

Kaks jänest, isa ja ema, otsisid lumisel väljal toitu. Nende käpad külmetasid. Kõle tuul ulus lagedal. Jäneste tee oli vaevarikas ja nende tulu hoopis vilets. Tuli käppadega kaua kraapida sügavat lund, et leida midagi söögipoolist. Teravad kõrred veristasid käppi, ja vahete-vahel tuli neid lakudes soendada. Ka oli jänese-emand haavatud: tal oli üks jalg läbi lastud. Ta komberdas abitult ja nõrgalt lumes.

„Väga raske on elada, kui liikumine takistatud,“ kaebas jänese-emand. Ja mis saab minust kevadel! Ma ei suuda ju oma haige jalaga lapsi kasvatada.“

Jänese-isa trööstis teda.

„Pole viga,“ ütles ta ja lakkus rahustavalt jänese-emanda kõrvu. „Sa vajad ravitsemist allika veega, mis

metsa ääres. See on nii lubjarikas ja on aidand juba paljudele.“

„Ah, need hirmsad jahimehed!“ õhkas jänese-emand. „Kui nad mõistaksid vähemalt korruga surmata! Aga jahtida mõistab igaüks, ja nii lasevad nad loomi ainult vigasteks. Nähtavasti on inimesed alati näljased, kui nad loomi nii kiusavad.“

„See oli vanasti. Vanal ajal oli küll inimesel võitlus loomadega,“ tähendas jänese. „Nüüd aga on loom jõuetu inimese vastu, ja jaht on ainult lõbuasi. See on temale isegi ülim lõbu.“

Jänese-emand vihastas. „Tapmine pole ju kellegi lõbuasi. Isegi hundid murravad nälja sunnil, mitte lõbust tappa.“

„Jahimehed pole ju hundid, vaid inimesed,“ ütles jänese.

„Nad naudivad loodust ainult siis kui vaatavad tema kustuvasse silma.“

See on nende rõõm loodusest. Aga su jalg paraneb kindlasti. See allik on kuulus oma terviseveega.“

„See on arusaamata,“ tähendas jänese-emand ja sõi mõtiskelles pisut kui-vand sammalt.

„Inimestel on veelgi palju kõrgeid lõbusid,“ jätkas jänës. „Nad taltsutavad ka loomi selleks, et neid siis jahil kasutada teiste loomade tagaajamiseks. See on inimeste ülem lõbu.“

„Aga nii talitati ju pimedal kesk-ajal! Meie elame ometi uuel ajal?“ hüüdis jänese-emand pahaselt.

Ta tundis ajalugu. Jäneste ajalugu on pikk ja kurb, mida hoolega edesi antakse põlvest põlve.

„Ja, meie elame veel sügavas kesk-ajas,“ ütles jänës rõhutult ja mureli-kult. „Aga uus-aeg tuleb varsi. Tõu-sevad tugevad vaimud, kes ei kardä keskaega. Ja need pole mitte vaesed jänësed, sest nad kannavad teravaid sõjariistu. Looja ise on seda neile an-nud, et nad kaitseksid abituid. Sellest liigub jutt metsas ja väljal.“

„See tuleb küll kunagi,“ õhkas jänese-emand: „aga enne pean ma oma jala ravitsema.“

Kõrgel õhus tiirlesid kaks rööv-lindu.

„Vaata,“ ütles jänësekull oma selt-silisele: „sää! all istub haige jänës. Te-ma võtame endale saagiks. Ma olen näljane. Teine on terve, seda kätte ei saa.“

Kull lendas noolekiirusega jänëse-emanda kallale. Jänës hüppas hirmu-nult põõsa taha. Aga kull ei saand tabada oma saaki. Jahimehe kuul ta-bas ta. Ta tiivad vajusid ripakile, ja ta veri värvis lund.

„Nüüd on mu abikaasa päästetud!“ rõõmustas jänës. See ongi vist üks neist tugevatest, kes meile abiiks saa-detud.“

Aga see polnud üks neist tugeva-test.

Jänëse-emand tõusis üles, et metsa joosta. Vaevalt tegi ta paar hüpet, kui kuuldus püssipauk. Laeng tabas jänëst pähe. Ta vigastatud keha langes lumele. Silmad kattusid tumeda läike-ga ja kustusid.

Õilis inimene tundis rõõmu loo-dusest.

Põõsastikus istub üksikult külmast värisev loomake. Kõrgel õhus lendleb üksik lind.

Verejäljed lumel on saladuslikud märgid. Tuleb aeg, millal neid haka-takse mõistma.

Kitsipung.

Roda - Roda.

Üks vana kitsipung oli turult ostnud odava hinnaga terve korvitäie klaasi — nüüd oli vaja kaup koju toimetada. Vanamees ei tunnud end olevat seks küllalt tugeva; paki-kandjat palgata — seda ei luband talle ta ihnsus.

Sää! nägi ta tänavanurgal mehe seisvat jõude ja sõnas talle:

„Kanna mulle see korv koju — tahan ta-suda sulle su vaeva kolme õpetusega, mis sulle suurt kasu toovad.“

Noormees oli uudishimulik, tahtes need kolm õpetust kuulda saada, upitas koorma õlale ja sammus mehe järel.

Kui nad veidi aega olid kõndinud, lau-sus ta:

„Kuule, vanamees! Ma palun, ütle mulle esimene õpetus!“

Kitsipung seepäale:

„Kui keegi väidab, et nälgimine on pa-rem kui söömine, ära usu teda.“

„See on tõsi,“ kinnitas teine. Ja nad läk-sid edesi.

Jälle mõne aja pärast palus noormees: „Kuule, vanamees, ütle mulle teine õpetus!“

„Kui keegi väidab, et jalakäimine on mõ-nusam kui ratsutamine, ära usu teda.“

„Nii see on — jumalaeest.“ Nad olid eesmärgil ja vana kitsipung ütles:

„Nüüd kolmas õpetus: kui keegi sulle ütleb, et ta on näind sinust veel rumalamat inimest, ära usu teda.“

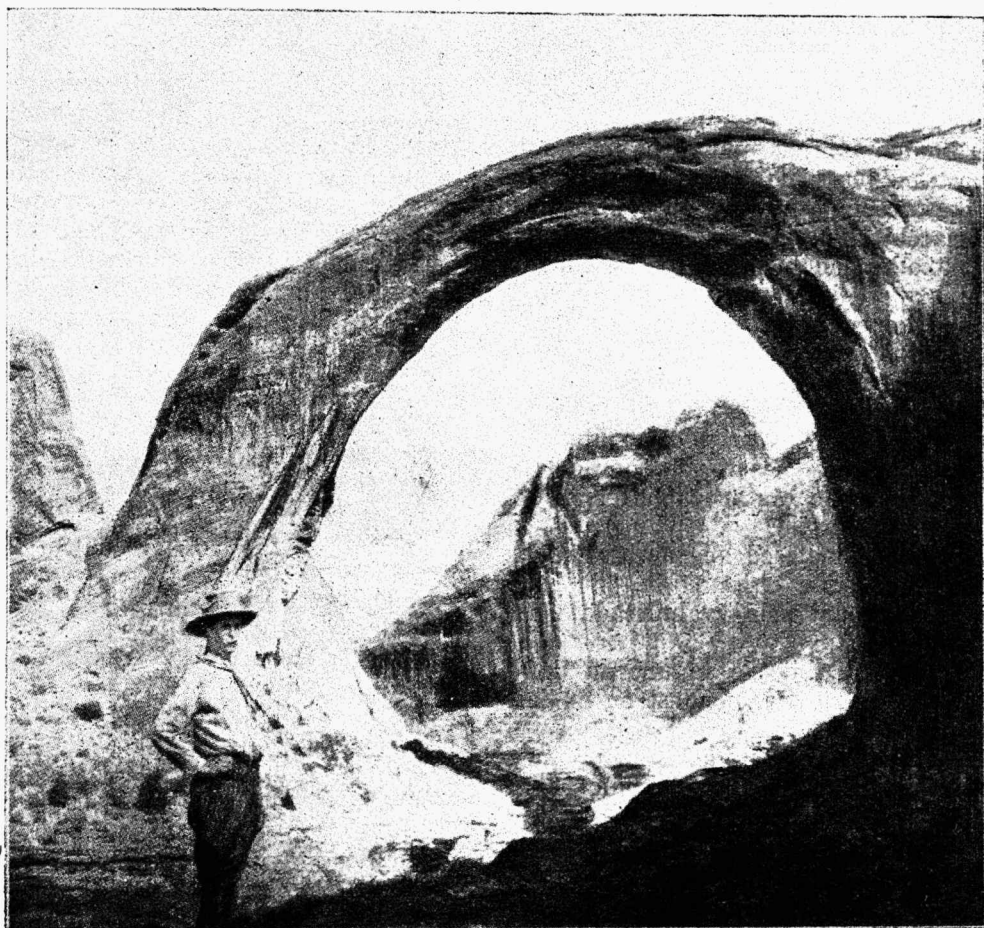
„Palju tänu,“ hüüdis noormees. „Su õpe-tused on tõesti kõrgeväärtuslikud. Tahan olla sulle tänulik ja ütelda sullegi ühe tulusa õpetuse.“

Haaris klaasikorvi ja virutas vastu maad, nii et klirises.

„Kui keegi sulle ütleb, et siin korvis veel üksainuski klaas terveks on jäänd — ära usu teda.“

Laiast maailmast.

«Vikerkaaresild».

Teispool Kaljumägestikku asub Ühisriikide „metsikus läänes“ maailma imestusväärseim paik. See on tühjuse riik, mis inimese sissetungimise vastu võitleb tuhande õudusega. Siin on veel palju paiku, kuhu kunagi pole astund valge mehe jalg. See ühtlasi on ka suurimate loodusimede asupaik. Loodus siin on nagu oma lõbuks loond hulga kirjeldamata kauneid mõõtmatusas suuruses mõistatusi. Koloraadojõgi vahutab siin all kuristikku põhjas ja ümberringi tõuseb metsikuid kaljumasse kõige imelikumais vormes.

Vanad hispaania kullaotsijad nimetasid paika „Mal pais“ — s. o. „kõige halvem maa“. Nüüd aga pikkamisi tungib siia ikka sügavamale ja sügavamale inimene omade tehniliste võimalustega ja raudtee viib reisija kaljukõrgustikel asuvaisse moodseisse hotellidesse.

Kõige muinasjutulikum kõigest nähtavast on niinimetatud „Vikerkaaresild“, mille olemasolu esimesena valgena nägi keegi kaupmees Weterhill aastal 1909. „Vikerkaaresild“ on hiiglasuur liivakivist vibutaoline kaar üle madalama nõo. Ta laius ja kõrgus on umbes 100 meetrit. Neid sildu leidub siin veel teisigi, aga vähemais mõõtudes. Nende ehitajaks ja meistriks on metsik tuul ja ta tööriistaks kõva räniliiv.

Kuidas valmistada pesakaste sulistele laulikutele.

Joh. Käis.

Suur on iga noore loodusesõbra rõõm, kui ta kevadel esimest lõokese laulu kuuleb või aias puuladvas märkab esimest kuldnokkade paari: laulurikas, lillerikas, rõõmus kevad on tulemas! Kas ei teki siis ka igal loodusesõbral soov näha kuldnokki ja teisi väikesi laulikuid alaliste külalistena viljapuuaias, kus nad ka hoolsasti valvavad, et nurjatud putukad ja nende röövikud õitele ja lehtedele ei teeks liiga?

Selle soovi täitmiseks ei ole vaja kuigi palju: tarvis on vaid hoolitseda kohaste korterite eest sulissõpradele, säädes üles neile otstarbekohaselt valmistatud pesakastid.

Et noorusmaalased aegsasti võiksid asuda pesakastide ehitamisele, jutustame siin, kuidas neid valmistada ja sääda üles.

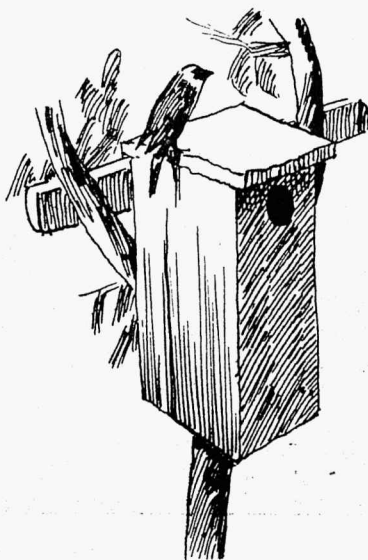
Pesitusviiside järele jagunevad linnud mitmesse rühma, nendest on meile tähtsamad kaks.

1. V a b a h a u d u j a d ehitavad enam-vähem kunstliku pesa puukestele, põõsastesse või ka maa pääle. Selle rühma lindude munad on alati kirjud, omavad kaitsevärvi, mis need teeb raskesti märgatavaks. Tuttavamaid linnude sellest rühmast: vint, lõoke, laulurästas, punakael, ööpik, käblik, roolind ja palju teisi.

Maapinna harimisega kasvab nende lindude korterikitsikus, kuna põldudele ei jäeta ei põõsaid ega puid, kus linnud võiksid leida varjupaika. L i n n u k a i t s e mõttes peaks jäetama siiski peenardele ja teeäärtele põõsaid, madalaid kuid, istutatama põõsastarasid (hekke), kus linnud leiaksid paraja koha pesaehitamiseks. Kooliaias samuti tuleks hoolitseda selle eest, et leiduks neile küllalt varjatud paiku.

2. Õ õ s h a u d u j a d otsivad endale pesaehitamiseks igasuguseid õõsi ja auke puutüvedes ja seintes, sest nad ei saa kasutada selleks lihtsalt maapinda või põõsaalust. Nende munad on hari-likult heledad ja oleksid lahtisel kohal

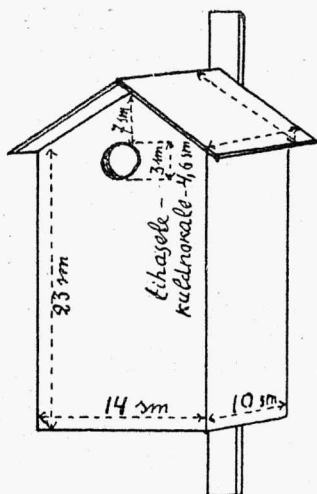
silmatorkavad igasugustele vaenlastele. Õõshaudujate rühma kuuluvad tihased, kuldnokk, kärbsenapp, rähn, öökull j. t. Juba sellest lühikesest nimestikust näeme, et nende hulgas on suuremaid aia- ja metsasõpru, kelle eest meil tõsiselt tuleb hoolitseda. Korterikitsikus niisuguste lindude juures tekib sellest, et ei korralik aidnik, ega metsnik ei salli õõnsaid puid ja raiub need maha esimesel võimalusel. Samuti ei salli

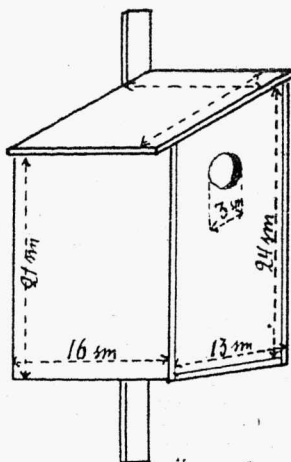
Pilt näitab kuidas kinnitada pesakast nõrga puukese külge.

korralik majaperemees auke ja lõhesid maja seintes. Need praod, augud ja õõned aga ongi hääd pesituspaigad väikestele lindudele.

Seepärast ei jää loodusesõbrale muud kui valmistada lindudele nende loomulikkude pesade asetäitjaid-pesakaste. Neid hakati säädma esialgu kuldnokkadele, keda meeleldi nähakse elamute ligidal nende armsa laulu pärast. Alles viimasel ajal, kui jõuti selgusele lindude tähtsuses võitlusel kahjuritega, on pesakastide ülessäädmiseks Sveisits, Saksamaal, Taanis, Rootsis ja

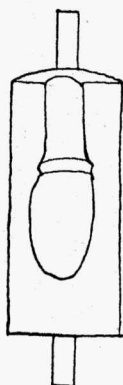
Joon 1.

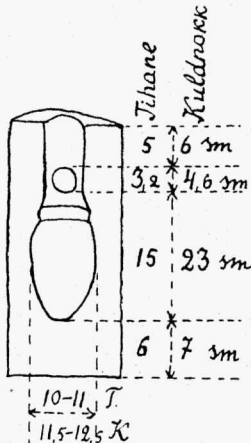
Joon 2.

Joon 3.

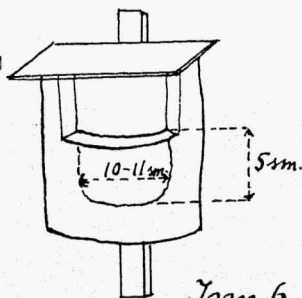
Joon 4.

Joon 5.

mujalgi mõistliku aianduse tarvilikuks osaks saand.

Joonisel 1. ja 2. on näidatud kuldnoke ja tihase pesakastide välimus ja suurus. Kastide valmistamisel tuleb pidada silmas järgmist. Materjaaliks võetagu 2 sm. paksuseid hõõveldamata kuivi männilaudu; ainult katuse osad tuleb päält hõõveldada. Lauad peavad katma teine teist oma servadega tihedalt, sest linnud ei vali kunagi oma korteriks kasti, kui selles „tõmbab“. Seepärast on parem laud kinnitada kruvidega, mitte naeltega. Kokkulöömisel tuleb hoolsasti järele

Joon 6.

vaadata, et kuski ei oleks teravaid naela või kruvi otsi näha. Istepulgakese kinnitamine lennuaugu ette ei ole tingimata tarvilik, kuid siiski soovitatav, kui ei ole karta, et ta toeks võib olla ka kassile või mõnele teisele lindude vaenlasele. Lennuaugu alumine äär olgu pisut kallak väljapoole — vihma-

vee kõrvale juhtimiseks. Tihase pesakastil (joonis 2.) on tarvis panna tähele üht iseärasust: tema esisein on lahtitehtav kasti puhastamiseks, mis õige tähtis, sest vana pessa koguneb igasuguseid jäänu-

seid, mis mädanema hakkavad ja pesakasti teevad kõlbmatuks.

Pesakastid saavutavad oma eesmärgi õige hästi. Siiski ei harju nendega kõik õõshaudujad, kuna nende kuju tunduvalt läheb lahku loomulikudest õõntest. Seepärast on hakatud valmistama harilikku pesakastide kõrval ka niisuguseid, mis oma välimuse kui ka sisemise ruumi poolest rohkem sarnanevad loomulikudele pesadele. Eeskuju selleks annavad rähni pesad, mille tüübiline kuju näha läbilõikes joonisel 3. Sarnase „pesakasti“ valmistamine on ehk natukene raskem, kuid siiski jõukohane ka noorele loodusõbrale, kui tal tarvitada saag, peitel ja teisi lihtsaid riistu. Materjale võtame ümmarguse männi või kuuse puupaku, 15–20 sm läbimõõdus. Pikkus ja teised mõõdud on antud joonisel 4. (kuldnokkade ja tihaste jaoks eraldi).

Pakk saetakse pikuti pooleks ja õõnestatakse peitli abil, nagu joonisel näha; tähtis on, et seinte paksus ei jääks alla 2 sm. Õõne sisemine sein ei või päris sile olla, tuleb teha väikesi sakikesi, mis kergendavad linnule sisse- ja väljaronimist. Poolte kinnitamine sünnib tsinkpleki ribaga, mille laius 6–8 sm (joonis 5). Kinnitamisel jälgida, et see küllalt õhukindel oleks.

Joonis 6. näitab poolkinnist pesakasti linavästrikkude, punasaba jt. jaoks.

Nüüd mõni sõna kastide ülessäädmisest. Parim aeg selleks oleks hilisügis ja talv. Ei ole häa pesakaste alles siis korraldama hakata, kui juba esimesed külalised meile tagasi jõudnud. Tihased, näit. elavad talvel inimese elamute ligidal, kasutavad juba talvel kaste talvekorteritena ja jäävadki meelsasti sinna pesitama. Kastide põhja on soovitatav panna kätputäis kuiva turbaprügi. Lennuauk peab kas itta või kagusse vaatama, loodis või ülemise äärega pisut ettepoole. Tihase kaste ei või üksteise ligidale asetada, sest nad on riiakad ja ei salli teisi linde oma pesa ligiduses. Vähemalt 4 sammu tuleb jätta vahet nende kastide vahel. Kuldnokad seltsivad hästi üksteisega, nii et võib nende kaste üsna ligidale säada. Kastide kõrgus maast — tihastel 2–3 m, kuldnokkadel 3–4 meetrit. Koht: puutüvel või küllalt tugeva teiba otsas. Linnud armastavad haudumisel nõrgendatud valgust, siiski ei lepi nad hoopis varju asetatud pesadega. Seda tuleb arvestada kastide ülessäädmisel ja juba sügisel parajad kohad puudel valida, sest muidu võib ka ilus ja kohane pesakast tühjaks jääda või ainult varblastele peavarju anda.

Neid juhatusi täites valmistab loodusõber rõõmu meie sulisõpradele, ja tasuks selle häa eest kuuleb ta kevadel ilusat linnulaulu ja saab rohkem abi lindudele aia kahjurite hävitamisel.

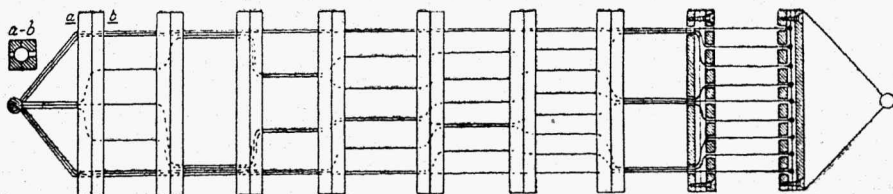
Jaapani nõõrimäng.

Jaapanlaste omapärane ja üllatav mänguasi, mille pildid leiaste selt leheküljelt, koosneb üheksast torukesest, millest häib läbi üheksa nõõrikest. Ülemisse torukesse läheb kolm nõõrikimpu, igas kolm nõõrikest. Säält tulevad nad aga teise toru viies harus. Teise ja kolmanda toru vahel on kaks nõõrikimpu. Nõnda kordub see järgmiste torude juures mitmesugusis muudatusis, kurni kaheksandast torust üheksandasse tulevad kõik nõõrid üksikult.

Mänguasi on kerge valmistada. Torukesti võib teha mitmesugusel moel. Võib ümmarguse pliatsi ümber keerutada ja kleepida kõva kirjutuspaberit ja lõppeks iga torukene kleepida üle värvilise või kirju paberiga. Augukestet võib traadiga sisse põletada. Nõõride sissetõmbamine sünnib heegelnõelaga, millega ülemisest august sisse pistetud nõõrid tõmmatakse välja soovitud

kohast. Nõõrikestete juhtimine on kaunis tülikas ja vaevaline töö, mis nõuab kannatust. Kergem on see töö siis, kui torukesed valmistatakse puust neljakandilisina ja pannakse kahest poolest kokku. Need liimitakse või veel parem, kruvitakse pärast nõõride läbitõmbamist kokku.

Juuresolev joonistus näitab mänguasi umbes pooles suuruses ja sellest võib näha aukude puurimise ja nõõride käigu korda. Selle järgi võib mõõta ka valmistatava mänguasi torukeste suurust ja nõõride pikkust. Aukudel ei tohi olla teravaid servi ja nõõridel peab küllaldaselt olema liikumisruumi, et need ei kuluks liig ruttu läbi. Kõige parem on seks võtta kõvad vahatatud kanepinõõrid mitmesugustes värves. Valmistage enesele see riistapuu, siis näete, et sellega võib teha päris imelisi vigureid.

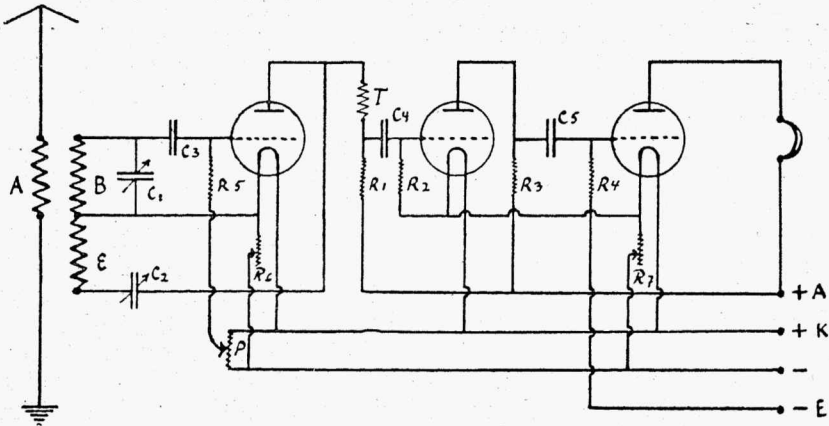
Kolmelambiline vastuvõtja.

Siin kirjeldatud aparaat koosneb audionist, mahtvusliku reaktsiooniga ja kahekordsest madalsageduse takistuskövendajast. Aparaat töötab aperi-oodilise antenniga ja on küllalt selektiivne, et kohaliku saatja töötamise ajal võib kuulda päätelefonides välissaatjaid. Aparaaadi ehitamiseks on tarvili-
kud järgmised osad:

- 1 trolitiplaat,
- 1 komplekt poole 25—300 keerdu,
- 1 pöörkondensaator peenreguleeri-
misega 500 cm.,

- 1 akkumulaator 4 volti,
- 1 anoodpatarei 100 volti,
- 1 aluslaud,
- ühendustraad.

Poolid A, B, E on kõrg- ehk ledion-
poolid. Pool A on monteeritud liikuvale
alusel, kuna poolid B ja E liikumatult
ja järjestiku üksteisega ühendatud. A
tuleb valida võimalikult väikese keer-
dude arvuga, kuna pool C alati väiksem
poolist B. Kõige paremad tagajärjed
võib saada järgmiste kombinatsiooni-
dega:

- 1 pöörkondensaator peenreguleeri-
misega 250 cm.,
- 1 plokk-kondensaator 300 cm (C^3),
- 2 plokk-kondensaatorit 5000 cm,
- 1 takistus 1 MO. (R_5),
- 2 takistust 0,3 MO.,
- 2 takistust 2 MO.,
- 1 lamp RE 0,54,
- 2 lampi RE 1,54,
- 1 lambi pesa vetruv,
- 2 lambi pesa harilikud,
- 1 reostaat 25 oomi,
- 1 reostaat 10 oomi,
- 1 potentiomeeter 400—600 oomi,
- 2 trosselpooli 250 ja 500 keerdu,

- lühilainepiirkonnas
- Pool A 25—30 keerdu
- „ B 50—75 „
- „ E 35—50 „
- pikalainepiirkonnas
- Pool A 75—100 keerdu
- „ B 250—300 „ (250—300)
- „ C 100—150 „

Trossel T on ette nähtud vahetatav, sellega avaneb võimalus valida kõige ko-
hasem pool teatud laine juures. Lühilai-
nepiirkonnas tuleb tarvitada trossliks
250-keerulist kõrgpooli, pikalainepiir-
konnas 500-keerulist. Küttereostaadi
suurus oleneb lambi tüübist, kui, näi-

teks, tarvitada esimeseks lambiks Telefunkeni RE 0,54, teiseks ja kolmandaks lambiks RE 154, siis on reostaadi R6 suurus 25 oomi ja R7 10 oomi. Takistused R1 ja R3 on „Dralovid-Polinatt“ 0,1 kuni 0,5 MO, kõige kohasem suurus tuleb omal ära proovida. R2 ja R4 suurus on 2 MO. C3, C4 ja C5 on „Minko“

plokk-kondensaatorid. C3 — 300 cm, C4 ja C5 — 5000 cm. Monteerimise juures peab panema tähele, et kõik anodi- ja võreühendused oleksid võimalikult lühikesed ja et antenn aparaadiga ei oleks galvaaniliselt ühendatud. Kirjeldatud aparaat on väga stabiilne ja võtab kõik suuremad jaamad valjuhääldajas vastu.

Noorusmaalased-raadiosõbrad!

Noorusmaa järjekindlalt ilmuv raadionurk annab teie küsimustele soovitavad vastused!

Spordi ringvaade.

Spordi tähendusest ja hinnangust kirjutades lausub Henry Hoek, et sporti harrastada, sporti ükskõik mis laadilist, on tänapäev suur „mood“. Ja veel enam: vaimustus spordi vastu, tugev tegutsemine kõigega, mis ennast spordiks nimetab, või selle nimetuse all mõistetav võib olla, on meie aja silmatorkav tunnus. Sport, aktiivselt harrastatuna, sport passiivselt läbi elatud ja nauditud, on „mood“. Ja kui meie siinkohal tarvitame sõna „mood“, siis mõtleme teatud elujoone jälgimisele — mitte et see oleks kohastatud meie seismisele elamustele, vaid et ta teatud suggesttiivse sunniga tee on keskpärasele tundele ja tegujõule, tee, mida sammutakse, sest et teised seda sammuvad ja mis seega osutab voolusarnast liikumist, mis järjest laieneb ja jõudu juure võtab.

Tegutsemine spordiga, olgu see kehalikult harrastatuna, olgu see tunde-
pärastel läbielatud, on saand suurele enamusele, nõnda nimetatd kultiveeri-

tud inimsoost, osaks nende elusisust. Küllalt suure hulga juures on sport ja lõbu, mida sport loob, eemale tõrjund kõik kunstilised naudingud. See võis juhtuda ainult seepärast, et laialdastes kihtides ükskõik mis huvi samapalju väärt on kui teinegi, et laiemad kihid kunagi kunstilist huvi ei jaga — täiesti lihtselt ja arusaadavast põhjusest, kuna neile seemiselt leitud ja nauditud, ütleme elutarvilikku, kunsti ja kunstiteoseid kunagi ei ole olnud.

Küsitav on, kui suurel määral tänapäev ka sportlik elamus on massidele asendamatu tõde. Meie kõik tunneme tänapäev meie kunstiliste elamusvõimaluste kohanemist (ikka läbilõikest rääkides!), mis seisab silmatorkavas vastolus veel poolsaja aasta eest aset leidnud kunstilise tundevälja piiramatusse või religioosse samasugusega keskajas. Meie kõik jälgime fantastiliselt kiirelt ja arusaamatult arenevat sportlikku elamust ja meie tunneme keha kasvavat tähtsust vastutegurina vaimule ja hingele.

Kas näivad spordi tähtsus ja tema elamuste intentsiteet tulevaste sajan-dite ajaloolasele siiski ainult naeruväär-setena? Mis talle on mõistmatud ja arusaamatud meie päevade bilansi tõm-bamisel? Kes teab seda ütelda? Igata-hes on sport praegu enam kui tähelepa-nuvääriv nähtus.

Kergejõustiku 1927. a. bilanss näi-tab, et nim. aastal ületati 27 sennist rekordimarki. Tippsaavutuste statistika põhjal võib möödunud suve nimetada vast viljakaimaks, mida eesti kerge-jõustik kunagi on näind. Suursaavu-tusi rabises kui küllusesarvest. 1926. a. ületati 15 rekordi, mis oli edurikka-maks Eestis nähtud kergejõustiku aastatest, kuid 1927. a. hääks kõnelevad pikemate seletusteta kaks tosinat seesu-guseid suursaavutusi. Möödud hoo-a ja väljapaistvam kuju oli Karla Laur-son, kes jooksudes püsis esimesel kohal seitsmel alal. Kõige suuremat edu meie kergejõustikus näitasid siiski naised. Juuditar Sara Teitelbaum saavutas 4 rekordi, kuna prl. Einsteinil (Narva) oli hooajal kaks suursaavutust.

Poksi alal pühitses Eesti oma esi-mest võitu Soome üle. Poksivõistluste publiku rekordi juures tasuti läindaas-tane kaotus soomlastele kõige ladusami-ni. Sellani on Eesti pidand 4 poksi maavõistlust: 3 Lätiga (kõik võidetud) ja ühe Soomega, mis kaotati 3:5. Nüüd teisel maavõistlusel Tallinnas olid soom-lased jälle kindlad oma võidus. Üle pool-teise tuhande vaataja ees võitis Eesti maavõistluse täiesti teenitult. Võitude vahekorrd kujunes Eesti hääks 5:3.

Tähelepanuvääriv on eesti jalgpalli uhke seis, mis ilmutub Euroopa riikide 1927. a. jalgpalli maavõistluste kokku-võttes. Selle järele on Eesti rahvusva-heliselt üheksandal kohal. Esimesed kümme jalgpalli rahvust on paremuse tabelil järgmised: 1. Tšehhoslovakkia, 2. Itaalia, 3. Rootsi, 4. Inglise, 5. Taani, 6. Austria, 7. Lõuna-Slaavia, 8. Hispaania, 9. Eesti ja 10. Hollandi. Eestist on tahapoole jäänd sarnased kuulsad jalgpalli maad, nagu Ungari, Belgia, Saksa ja Šveitsi. Eestit leida sarnas-el hää positsioonil, on meeltülendav igal meie pallisõbral, kuid selles kenas

asjaolus on ka küllalt petlikku. Eesti suurepärase positsioon on tugevalt põh-justatud rahvusvahelise mõõdupuu jä-rele võrdlemisi nõrkadest vastastest, kellega meil võistlusi olnud. Kui meil Soome, Läti ja Leedu asemel oleks tul-nud mängida Austria, Ungari ja Tšeh-hoslovakkia, siis oleksime meie tabelil nihkund tunduvalt tahapoole. Meile hääde olude tõttu oleme nüüd platsee-rund mandri üheksandana pallirahvu-sena, kuna meie naabritest on Läti 15-nes, Soome 21-ne ja Leedu 27-nes.

Olümpia lootused tugenevad meie tõstjatel. Pääle kaheaastast vahet püs-itati Eestis jälle ilmarekord. Suur-vormi näitas raskekaallane A. Luhaäär, kel E. Spordilehe ütelusel on „tõsine rekordi õgimise apetiit“. Luhaäär püsti-tas tõstjate katsevõistlustel ühe maail-ma ja kolm eesti rekordi. Mehe vorm ületas ka optimistide ootused. Luhaääre saavutus annab ennast kõrvutada maailma kõige parematega.

Eesti jääpallimeister Tall. hokkei-klubi tegi oma traditsioonilise võistlus-retke Riiga. Kõva võistluse järele võit-sid tallinlased Riia tüseda meeskonna Aerutajate Klubi tagajärjega 5:4. Teine võistlus oli Riia koondusega, mis sama-ne Läti rahvusmeeskonnaga. See võist-lus lõppes hinnatava viigiga 3:3.

Tugeva mulje lätlastesse jättis Tar-tu NMKÜ käsipalli meeskonna võistlus-reis. Suvel peeti Kopenhaagenis üle-ilmlik noormeeste kristlikkude ühin-gute olümpiaad, millel lätlased oma võrkpalli meeskonnaga tulid suurvõit-jaks. Eestlased, keda peetakse maailma parimateks võrkpallimaalasiiks, olid Kopenhaagenis esitatud väga juhusliku meeskonnaga ja jäid sääl selle tõttu lät-laste järel teiseks. Nüüd Riias esines Eesti Riia-Tartu võrkpalli linnavõistlu-sel Tartu NMKÜ meeskonnaga, kes meil võrkpalli alal täiesti first class. Tartu mehed võitsid lätlasi kõige üleolevamalt 15:3 ja 15:5, millega lätlaste Kopenhaa-geeni võit tumestati. Ei ole liigne ütelda, et võrkpallis on ikka ilmameister ikkagi Eesti, kuigi ametlikult kroonimatu.

Tänavu on maailma rahvuste pilgud peale nelja aastat pöördud jälle olüm-pia areenile, kuna aland aasta on

olümpiaaasta. Tegelikude saavutuste mõttes ei ole meil eelolevatelt olümpiamängudelt nende ülitugeva konkurentsi tõttu liig suurt edu oodata. Kuid olümpia ettevalmistused ja võistlused ei ole meist tulutult möödud ka eestlaste võitude täielikul puudumisel. Meisse on neilt suurvõistlustelt ikkagi midagi jäänd ja see meisse jäänud on küllalt oluline.

Meie praegune olümpia ettevalmistus on senni taotelnud kaht sihti: olümpiamängudele sõitvaid atleete valmistada ette ja tõsta üldist sportlaspere tasapinda. Üksikute ettevalmistusajade juhtidena seisavad hooldajad ja treenerid. 1. jaanuarist alates otsustas hooldajatekogu piirduda ainult otse-

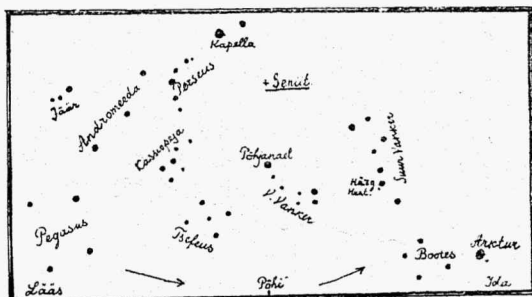
koheste olümpiaatleetide ettevalmistusega. Praegu on meie olümpiafond 10.000 krooni. Ühe atleedi Amsterdamis olümpiamängudele saatmise kuludeks arvestatakse minevat 700 krooni. Olevast summast ei taha seega jätkuda. Raha juuremuretsemiseks peetakse kohasemaks abinõuks korraldada 50.000 krooni suurune loterii. Hooldajatekogu peab tarvilikuks Eesti esinemise olümpiamängudel järgmises ulatuses: 5—6 maadlejat, 4—5 tõstjat, 2 poksijat, 4 kergesportlast, 1—2 kiirusutajat ja 2—3 jalgpallimeest. Eesti olümpia-meeskond tõuseks koos esindajate ja kohtunikudega kuni 26 meheni või täieliku jalgpalli meeskonna lisamisega 38 meheni.

Toomas Kivi.

Loodusesõbra nurk.

Tähistaevas küünlakuus.

Planeetidest särab õhtutaevas Jupiter. Ta on nähtav edelas, vaatepiirist mitte kõrgel, kuu alul tundi 3 pärast päikese loojangut, kuu lõpul umbes 2 tundi. Veenus-Koidutäht on ka veel nähtav lühikest aega enne päikese tõusu, kuu lõpul aga raskesti vaadeldav koiduvalguses. Saturn paistab samuti hommikul kagupooles taevas õige madalal; ta tõuseb kuu alul enne kella 5, lõpupoolel aga k. 4 paigu.

Vaade põhjataevale 1. märtsil kell 8 õhtul, 15. veebruaril k. 9 õhtul, 1. veebruaril k. 10 õhtul, 15. jaanuaril k. 11 õhtul.

Suurepärase on vaade õhtul lõuna- poole ja siis üles seniiti: sääl säravad ilusamad ja heledamad tähed suures ja väikeses Koeras, Oorionis, Kaksikutes, Veomehes j. t. (vt. joonis). Juhtub selge õhtu, argu jätku ükski noorusmaalane vaatamata seda toredat pilti.

Katsete seletus.

(Vt. „Noorusmaa“ 1927, nr. 21.)

1. Kui täidame pudeli ääreni kaevuveega ja jätame ta seisma kaunis kõva külma kätte, siis ilmub pikkamisi pudelisul kaunis pikk „jääkork“, ja hiljemini pudel lõhkeb, olgugi ta õige paks ja pikliku kaelaga. Järsult kitseneva kaelaga pudel lõhkeb kergemini.

Nende nähtuste põhjuseks on: 1) vee paisumine külmumisel jääks ja 2) jää plastilisus (venivus). Jääks külmumisel suureneb vee maht umbes $\frac{1}{10}$ võrra; järelikult ei mahu kõik jää, mis veest tekib, pudelisse. Jää plastilisuse tõttu, mis teeb ta paksu taigna taoliseks, surutakse osa jääd tu-

geval rõhumisel pikkamisi pudelist välja (ka jääliustikkude liikumine on võimalik jää plastilisuse tõttu). Kuid jääks külmumisel suureneb vee maht pudelis kiiremini, kui see jää väljatungimise läbi väheneb; rõhumine pudeli seintele alatasa kasvab ja pudel lõhkeb lõppeks. Katsel on tarvilik küllalt kõva külm, sest rõhumise kasvamisega langeb vee külmumise punkt ja 150 atmosfääri rõhumisel kulmub vesi ainult umbes -1° R. juures. On külm nõrk ja nõu seinad küllalt tugevad, külmub vesi ainult seinte ligidal, kuna keskel pudelis või teises nõus vesi jääks ei muutunud, olgugi et ta temperatuur alla 0° langend.

2. Kui kirjeldatud viisil üles säetud joonlauda järsku lüüa, siis joonlaud murdub, ilma et ta paberit märgatavalt üles tõstaks. Põhjus: õhurõhumine paberile (1 kg. 1 sm^2 kohta!) takistab selle tõstmist. Sünniks aga vajutamine pikkamisi, voolaks õhk kõrvale ja paber tõuseks kergesti üles. Mida julgemini lööme, seda paremini katse õnnestub.

Ülesannete lahendused.

1. Talve algus 1928. a. on 22. detsembril k. 4 hommikul. Teatavasti on aasta tõelik pikkus 365 p. 5 t. 48 m. 46 sek. Kalendri järele aga arvatakse 3 aastat 365 päeva ja neljas lisapäeva-aasta 366 päeva, s. o. võetakse aasta pikkus keskmiselt 365 p. 6 t. Järelikult algab iga järgmine lihtaasta varem kui tarvis umbes 6 tundi; sellest ka talve kui ka teiste aastaegade tõeliku alguse hilinemine umbes 6 t. võrra. Oleks ka 1928. a. lihtaasta, peaks talve algus olema 23. det. k. 4 hommikul. Et aga 1928 a. on lisapäeva-aasta (veebruari 29 päeva), on talve algus küll samal tunniajal, kuid 22. detsembril.

2. Kalendrist leiame Tartu kohta:

1. det. tõuseb päike k. 8.34, loojeneb k. 15.30; päeva pikkus e. l. 3 t. 26 m., p. l. 3 t. 30 m.

1. jaanuaril tõuseb päike k. 9.03, loojeneb k. 15.30; päeva pikkus e. l. 2 t. 57 m., p. l. 3 t. 30 m.

1. veebruar. tõuseb päike k. 8.21, loojeneb k. 16.35; päeva pikkus e. l. 3 t. 39 m., p. l. 4 t. 34 m.

Et poolpäev enne ja pärast keskpäeva ei ole ühepikkune ja et see vahe muutub, tuleb sellest, et meie kellad ei käi mitte täpselt päikese järele; nad näitavad n. n. keskmist aega. Keskmise ööpäev on tõesti alati 24 tundi, kuna ööpäev „päikesekella“ järele, s. o. aeg ühest keskpäevast järgmiseni on vähe muutlik, sest päikese näiv liikumine taevavõlvil ei ole päris ühtlane. Nagu näha, on veebruari alul meie „keskmise“ kell „päikesekellast“ peaaegu pool tundi ees, mille tõttu hommikul päike nagu hilineks oma tõusuga ja kui ta keskpäevajoonele jõuab, näitab kell juba pool üks! Seda vahet keskmise kella ja tõeliku „päikesekella“ vahel nimetame ajavõrrandiks; 1. veebr. on ta $13\frac{1}{2}$ minutit. Jääb siiski arusaamatuks, miks kell samal ajal tervelt pool tundi ees? Meie kellad ei näita mitte kohalikkude aega, vaid on säetud sellest ette — Tallinnas 20 min., Tartus 13 min. jne., sest kella vahed üksikutes kohtades läänest itta on ainult täistundides, arvates Londoni (Greenwichi) ajast. Eestis on n. n. Ida-Euroopa aeg, ja see on 2 tundi ette Londoni ajast. Tegelikult oleksid pidand Tallinna kellad ainult 1 t. 40 min. ja Tartu kellad 1 t. 47 min. sellest ajast ees käima, kuid tegelikus elus on praktilisem tarvitada kellavahesid ainult täistundides.

Võib veel tähendada, et sügisel oktoobris ja novembris on vastupidine vahe: päikesekell käib keskmisest kellast ees, ja õhtupoolne poolpäev on lühem, mida ka tõelikult märkame. Kõige suurem ajavõrrand on sügisel, 4. nov. (päikesekell keskmisest ees 16 min. 20 sek.) ja talvel, 2. veebruaril (keskmise kell päikesest ees 14 min. 23 sek.). Suvekuudel suuremat vahet ei ole.

Vastused küsimustele.

1. Armsamaid talviseid külalisi meie aedades on küll leevikenenud. Ta on kõigile tuttav oma punase rinnaga (isalind) ja õrna flöödikõlalise vidistami-

sega. Vähem tuntud, kuid ka ilus lind on siidisaba, keda kerge ära tunda suletutist pääs ja värvilistest täppidest tiibade otsades (kollane, punane, must). Nende suvine asukoht on põhjapool. Külmade tulekuga rändavad nad lõunapool, kuid lepivad juba meie kohadega. Samuti ilmub meile talvel põhjapoolt valge öökull.

Pääle nende lindude näeme talvel inimese elamu ligidal talvikuid (tsitsitajaid), kes seltsivad varblastega ja keda kerge tunda kollakast rinnast. Siis ka rohkesti tihaseid (rasva- ja tutt-tihane). Ka need linnukesed muudavad talvel oma elukohta ja asuvad ligemale inimeste elamutele, kus leida rohkem toidupoolist. Pikemaid rännakuid nad ei tarvitse ette võtta.

2. Puuokste allapoole vajumine talvel tuleb päämiselt vee külmumisest jääks okstes. Jää vajab endale rohkem ruumi kui vesi ja sirutab muidu loogas ülespoole pöördud oksad välja, mille tõttu need allapoole painduvad. Okaspuudel vajutab oksid ka raske lumekoo-rem.

3. Kõva külm selge ilmaga talvel tuleb sellest, et maapind kiirgab öösel palju soojust ja jahtub tublisti, kui puudub pilvkate, mis takistab maapinna kiirgamist ja jahtumist.

4. Ränikivist saame sädemeid terasega tugevasti lüües, kuna moodne tule-riist annab sädemeid hoopis kergel liigutusel. Taskutuleriistas tarvitatakse kunstlikku „ränikivi“, mis kergesti sädemeid annab. Ta on mitmesuguste kaunis haruldaste metallide sulatis, nendest tähtsam tseerium, mis ka ränile kaugelt „sugulane“.

Vaatlusülesanne.

Käesoleva „Noorusmaa“ numbri kättesaamisel panna toas vette paar sara-puu- ja kaseoksa keest urbadega; soovikorral ka teisi. 2 ja 4 nädala pärast uuesti tuua samasuguseid oksid ja teises nõus vette panna. Jälgida ja üles märkida, millal hakkavad urvad tolmuma (õitsma). Kas on vahet esimesel, teisel ja kolmandal korral võetud oksade ärkamise ajas? Miks nii?

Vaatluste „protokollid“ (võimalikult joonistega) saata „Noorusmaa“ looduse-õbra nurga toimetajale. Paremad seletused ja vaatlused avaldatakse „Noorusmaas“.

Katseid.

1. Valmistame mitte väga paksuseinalisest pudelist või kolvist riista, nagu joonisel näidatud; hoolitsedes selle eest, et kork täiesti veekindel oleks. Täidame nõu külma veega, suleme korgiga ja märgime klaasputkel tušiga veeseisu. Paneme riista kuumasse vette. Mida võib täheldada panna klaasputkes? Miks?

2. Võimlemise tundidel teeme mõnikord järgmist harjutust: kummardame ettepoole, et väljasirutatud kätel puudutada põrandat sõrmedega. Mõne katse järele õnnestub see igatühele. Nüüd aga katsume korrata seda harjutust, seistes seina juures ja hoides ka jalad üsna seina ligi. Seletada katse tagajärge.

3. Kuidas võiks panna kedagi toolile istuma, nii et ta säält üles tõusta ei saaks, ilma et teda kindlalt hoitaks? Seletada nähtust.

Küsimusi.

1. Millist värvi on varjud lumel või valgel seinal, kui päike talvel heledasti paistab? Mispärast?

2. Kuidas on võimalik, et külm lumi siiski kaitseb maad külma eest? Tõendada mõõtmisel soojamõõtjaga.

3. Miks ahi kütmisel mõnikord esialgu ei „tõmba“ ja suitsu ajab tagasi, olgugi, et siiber lahti tehtud?

Katsete ja küsimuste lahendajatele määratakse auhinnaks aknasoojamõõtja. Loosimine 15. küünlakuu päeval s. a.

Mitmesugust.

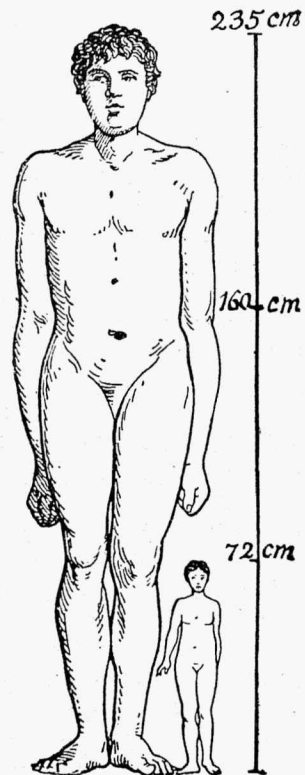
Mida kõike suurlinna elanikud kaotavad. Hiljuti oli avaldatud ühes Viini ajalehes politsei poolt asjade nimestik, mis 3 kuu jooksul 1927. a. politseisse toodud ja mida omanikud kätte võivad saada. See nimestik on järgmine: 107 käevõru, nendest 56 uuridega, 114 silmaklaasi (prillid, monoklid, lornjetid), suur arv autoosaid, 46 prossi, 73 kirjataskut, 37 raamatut, 8 pilti, 4 šekki, 13 jalgratast, 3 jalgpalli, 1 kunstlik jalg, 5 kunstlikku lõualuud, 139 raha, 319 rahataskut rahaga, 56 meeste- ja 19 naistemütsi, 3 kuuldetoru nõrga kuulmisega inimeste jaoks, 150 käekotti, 1 kaelaeha pärlitega, 129 palitut, 6 kuld-kõrvarõngast, 74 aktimappi, 8 päevapildiaparaati, 170 võlatähte, 12 ooperiklaasi, 139 pakki, 14 kasukakraed, 3 püstolit, 2 habemeajamise riista, 7 reisikorvi, 14 reisikohvrit, 6 seljakotti, palju raadio osaid, 3 kuldsõrmust priljantidega, 35 kuldsõrmust, 18 kuld- ja hõbe-laulatussõrmust, 65 vihmarvarju, 162 naisterahva-päevavarju, 19 keppi, 1 kirjutusmasin, 1 pasun, 67 taskukella, 7 kuld- ja hõbe-tubakatoosi jne. Pääle selle kinni püütud: 216 koera, 1 kass, 3 kitse, 33 kanaarialindu, 9 pagaid, 1 tiglits, 2 hane, 12 tuvikest, 1 kana, 1 mesilastepere ja 1 kilpkonn.

(N. W. Tagblatt, nr. 273, 6. okt. 1927.)

Kui vana on nimetus „raadio“?

Keegi sakslane Hansdorff on seda küsimust uurind ja leidnud, et nimetus „raadio“ on esimest kord tarvitusele võetud 1904. a., kuid asja juures, millel pole midagi ühsit moodsa raadio-aparaadiga. Nimelt tarvitati seda nimetust ühe keemilise preparaadi kaitsemärgiks (nagu meie päivil šokolaad „Kave“ või saapakreem „Kivi“ j. m.). Hiljem ilmus „raadio“ ka teiste kaupade kaitsemärgina, nagu grammofonid, jalgrattad, sigarid ja muud asjad, mitte aga raadio-aparaadid või nende osad. Karistiti 1915. a. „raadio“ nimega üks Saksa kaubalaev, millel aga puudus sädetelegraafki. Kogu elektrilainetesse

puutuva tehnika nimetusena tuleb „raadio“ tarvitusele alles pärast 1920. a. Nüüd aga on „raadio“ moodsaim sõna, mida tarvitatakse sagedamini, kui ühtki teist tehnilist nimetust.

Suurim hiiglane ja väikseim kääbus inimeste keskel.

Keskmise kasvuga inimese pikkus on 160—165 sm ($5\frac{1}{2}$ jalga). Joonis kujutab hiiglast sakslast H ü n e H a s l e r i, 235 sm pikk (peaaegu 8 jalga) ja kääbust inglase Millied — 72 sm pikk ($2\frac{1}{2}$ jalga). Imestustäratav on vahe nende suuruses ja siiski pole need mõõdud äärmised. Kõrgeima kasvuga hiiglane, keda seni tuntud, oli keegi Winkler Austriast — 278 sm (ligi $9\frac{1}{2}$ jalga!); väikseim kääbus Hilany Agybe Sinai saarelt aga kõigest 38 sm pikk (alla $1\frac{1}{2}$ jala).

Mida raadiosõbrad päämiselt soovivad kuulata?

Vastuseid sellele küsimusele on kogutud igal maal, et hoolitseda ka kohase raadio-kava eest. Kokkuvõtt on järgmine:

30% vastuseid on antud klassikalise muusika ja ooperi poolt, 29% — kerge tantsumuusika — jazzi harrastajatelt, 20% — avaldasid soovi loenguid ja ettekandeid kuulata, 12% — kinnitavad huvi sporditeadete vastu ja 9% vastuseid langeb kaubanduse- ja ilmateadetele.

Mälestuspäevi näärikuus.

4. I. 1642. a. sündis Isaac Newton, suur täheteadlane ja matemaatik.

8. I. 1642. a. suri Galileo Galilei, kuulus täheteadlane.

10. I. 1778. a. suri Karl Linné, taimeteadlane.

22. I. 1561. a. sündis Francis Bacon, mõtteteadlane.

22. I. 1775. a. sündis André Ampère, füüsik ja matemaatik.

28. I. 1841. a. sündis Henry Stanley, kuulus Aafrika uurija.

Ülesanne.

Sõnaredel. Sõnaredel on niisugune nõiatemp, mis esimese pilguga paistab päris võimatu. Kuidas saab sõnast „kiri“-sõna „mark“. Tingimused on järgmised: olevas sõnas tohib muuta ühe tähe, saadud sõnas jälle ühe jne., kunni käes soovitud sõna. Iga sõna aga peab midagi tähendama. Näiteks: kiri, kari, kark, mark. Valmis! An-

name siin kaks ülesannet lahendada praegu toodud tingimusil.

Kuidas saab sõnast kask sõna mänd?

Kuidas saab sõnast hõbe sõna kuld? Mida vähem lahendamisel tarvitatahaid vahesõnu, seda parem. Lahendajaile loosime hää raamatu. Lahendused tulevad saata toimetusse kõige hiljem 10. veebruariks.

Võidulend ümber maailma.

Noorusmaalaste võidulend ümber maailma on suure hooga algand. Esialgu on osavõtjaid poolesaja ümber; kuid iga päev tuleb noori vaimustatud kaaslendajaid ja südisid võistlejaid juure.

Käesoleva numbri ilmumise ajal vedas (lendas kõige ees) H. Schmidt Tartust. Tema oli läbi lennand juba 15.000 kilomeetrit. Ta järel lendab Paul Hamburg, Tartust, kel 11.000 klm. selja taga. Neile järgnevad seltsis

R. Koppel, Tormast, ja A. Lööke, Tartust. Nemand on kumbki lennand juba 7.000 kilomeetrit. Neile järgneb trobikond nooremaid võistlejaid, kellest mõnigi tootab esilendajaile järele jõuda, või lennata koguni mööda.

„Noorusmaa“ toimetus soovib kõigile lendajaile huvitavat ja õnnelikku lendu.

Lennust osavõtt ja tingimused läinud aasta „Noorusmaa“ jõulunumbris.

Auhindu noorusmaalasile.

Auhindu eelmise aastakäigu ülesannete lahendajaile.

8. Ülesande lahendajaist sai auhinnaks Oskar Mägi Odiverest Bonselsi raamatu „Mesilane Maaja“.

9. ülesande lahendajaist — G. Unt Tallinnast V. Shakespeare'i raamatu „Kuningas Lear“.

10. ülesande lahendajaist E. Luuk

Tallinnast F. Tuglase raamatu „Tebikond Hispaania“.

11. ülesande lahendajaist Ed. Kallas Rannamõisast Amicise raamatu „Süda“.

12. ülesande lahendajaist R. Koppel Tormast G. Suitsu „Tuulemaa“.

Aastapreemiaks sai Saare Sass Väike-Maarjast A. Janseni „Renässansi aja suurmeistrid.“

Üleriikline koolinoorsoo maleturniir Viljandis 29. dets. 1927. a. — 4. jaan. 1928. a.

Istuvad ees (vasakult paremale): Takk (Viljandi) ja Kuningas (Pärnu). Istuvad teises reas: Mälk (Otepää), P. Viitel (k. k. esimehe abi), E. Ots (turniiri pääkorraldaja), õpet. H. Ruubel (korraldava kom. hooldaja), Naar (vahek.), Mikenas (Tallinn, I auh. ja Eesti koolinoorsoo malemeistri tiitli omandaja), Reinberg (k. k. sekretär). Seisavad esimeses reas Scheel (Narva), Karu (Tartu), Kambel (Paldiski), Olliino (Narva), Rebane (Pärnu), Jakobson (Tallinn, III auh.), Joonas (Tartu), Kütis (Narva), Leoke (vahek.). Seisavad teises reas: Vechterstein (Vändra), Villard (Tallinn, II auh.), Vunder (Paide) ja Aug. Karu (Viljandi).

„Noorusmaa“ tellijaile..

Teatavasti maksab „Noorusmaa“ 1928. aastal ainult 2 krooni 50 senti (poolaastas 1 kr. 25 s.). Kuna uue tellimishinna väljakuulutamise „Noorusmaa“ toimetusest mitteolenevaid põhjusil sündis alles möödunud aasta viimastel päevil, siis olid paljud tellijad saanud endiselt 4 kr., makstes sellega rohkem kui tegelikult tarvis.

„Noorusmaa“ talitus kavatses kõigile, kes vana normi järele tellimisraha maksnud ja kes rohkem-makstud raha kohta erikorraldust ei tee, normaaltellimisa lõppedes rohkem-makstud raha eest „Noorusmaad“ saata edesi.

Koolid ja organisatsioonid aga võiksid enammakstud raha eest lasta saata omale veel teise eksemplaari.

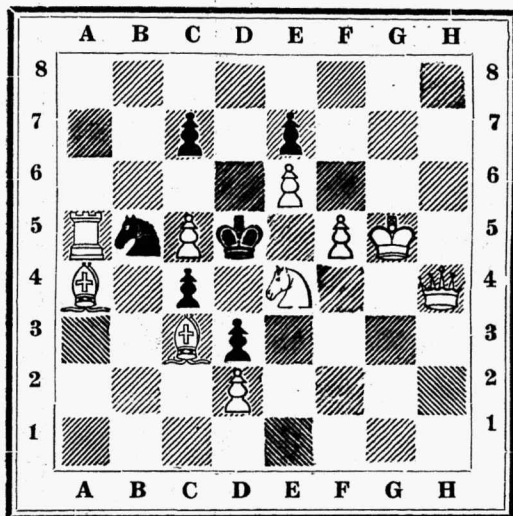
Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 27.

Kokku säändnud Ilmar Raud (Viljandis).
„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Kg5, Lh4, Va5, Oa4 ja c3, Re4, Ec5, d2, e6 ja f5.

Mustad: Kd5, Rb5, Ec4, c7, d3 ja e7.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Lahenduse eest 2 punkti.

Lahendused palutakse saata järgm. aadressil:
Tallinn, Naiva mnt. 26, krt. 6, A. Burmeister.

J. Raua ülesande nr. 25 lahendus.

1. Og6—h7,	Ke4—d5,
2. Oh7—g8,	Kd5—c6,
3. Rf7—e5 annab matt.	
2. (Oh7—g8),	Kd5—e4,
3. Rf6—d6 annab matt.	

Õiged lahendused saatsid ülesandele nr. 25: Evald Karp ja V. Mikenas (Tallinnast), Paul Maivel (Haapsalust), R. Keres, P. Tõldsepp ja A. Karu (Tartust), G. ja A. Vehtersteinid (Vändrast), M. Villemson (Pärnust), Arnold Allik (Tuhalaanest).

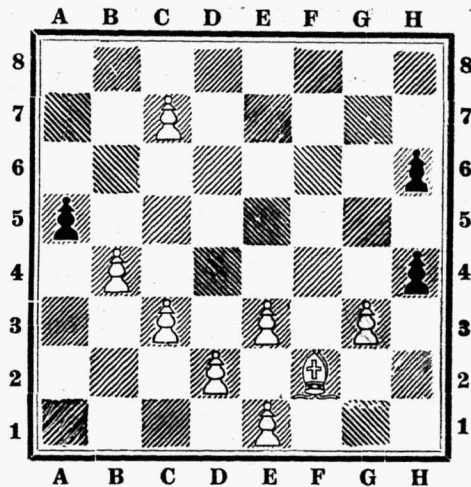
Kabe.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 12.

Kokku säändnud Peeter Karp (Hagudis).
„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Kf2, Lb3, c2, c7, d2, e1 ja g3.

Mustad: La5, h4 ja h6.

Valged algavad ja kinnistavad musta kabe ja lihtkivi.

Lahenduse eest 2 punkti.

Lahendused palutakse saata järgm. aadressil:
Tallinn, Narva mnt. 26, krt. 6, A. Burmeister.

S. Scheermanni ülesande nr. 10 lahendus.

1. g5—f6,	g7 : e5.
2. d2—e3,	Ka1 : d4,
3. f2—e3,	Kd4 : f2,
4. Kd1 : d4 : g7,	f8 : h6.
5. Kd8—b6,	h6—g5,
6. Kb6—f2,	g5—f4,
7. h2—g3,	f4 : h2,
8. Kf2—g1.	Must on suitsus.
6. . . . .,	g5 : h4,
7. h2—g3,	Must on suitsus.

Õiged lahendused saatsid ülesandele nr. 10: V. Mikenas ja Evald Karp (Tallinnast), R. Keres ja P. Tõldsepp (Tartust), P. Maivel (Haapsalust), G. ja A. Vehtersteinid (Vändrast), E. Lagsdin (Riiast).

ÜHELGI NOOREL EI TOHI PUUDUDA NOORUSMAA HÄÄD RAAMATUD

NOORUSMAA JUTUKIRJASTIK.

Nr. 1.	Ch. Dickens: Kilk koldel	Hind 100 s.
Nr. 2.	Jack London: Põlev laev	" 25 "
Nr. 3.	K. Hänninen: Jäämere kangelane .	" 100 "
Nr. 4.	J. Parijõgi: Laevapoi si pävilt . .	" 100 "
Nr. 5.	A. Conan Doyle: Kuidas brigader tappis rebase	" 25 "
Nr. 6.	A. Conan Doyle: Kuidas brigader päästis sõjaväe	" 25 "
Nr. 7.	A. Conan Doyle: Kuidas brigader vallutas Saragossa	" 25 "
Nr. 8.	A. Conan Doyle: Lugu üheksast preisi ratsaväelasest	" 25 "
Nr. 9.	A. Conan Doyle: Brigaderi viimne seiklus	" 25 "
Nr. 10.	Anna Brigader: Põialpoiss	" 50 "

NOORUSMAA ELULOOKIRJASTIK.

Nr. 1.	M. Laarman: Tizian	Hind 25 s.
Nr. 2.	M. Laarman: Rembrandt	" 25 "
Nr. 3.	E. Martinson: Beethoven. , ...	" 50 "

NOORUSMAA

ILMUB ÜKS KORD KUUS

Tellimishind aastas 2 kr. 50 s., pool-
aastas 1 kr. 25 s., üksiknumber 25 s.